

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 18. XII aastakäik

16. septembril 1937

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:	Toimetus ja talitus	Kuulutuste hinnad:
Aastas . . . kr. 2.50	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Pikk t. 20	1/1 lhk. . . kr. 30.00
Poolaastas . . . 1.50	Kõnetraat 426-15. Toimetaja kõnetunnid:	1/2 " . . . " 16.50
Välismaale . . . 5.00	lgal äripäeval 12—2 p. l.	1/4 " . . . " 10.00
Poolaastas . . . 3.00		Kaanekülgedel—kokkuleppe!

SISU: Ümberkujunemisi kaupade turustamise organisatsiooni. Kaubandus-tööstuskoja valimised 30. novembril 1937. Lääne- ja Lõuna-Eesti tööstuskeskusis. Väikeste raamatuvõlgade sissenõudmine vajab lihtsamat korraldust. Märkmeid kaubanduselu päevaküsimuste kohta. Ratsionaliseerimise suunas. Millal saame uue kaubandusseadustiku. Kõlvatu võistlus niidikaubanduses. Maksustamisküsimusi. Tähelepanev kõrgema astme kohta otsus. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Äride register. Toiduainete turg. Vallasbörssid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedelid.

Terved, puhtad hambad

Katsetage korra Orto uudishambapastaga. See puhastab hambaid hoidvalt ja jätab suhu meeldiva värske tunde.

Suur tuub
ainult 33 senti.
Orto keemiatehased.

Naha ilu- ja kaitsevahend

Elegantsetes ilukarpides
45 senti.

Orto keemiatehased Tallinnas.

PÕLLUPIDAJATE ÜHISPANK

on senisest asukohast Estonia pst. 27

üle viidud

VÄIKE KARJA 7, KÕNETR. 455-68

Pank võtab raha hoiule ajakohase protsendiga, annab laene maa ja linna kinnisvarade oblikatsioonide kindlustusel ja käendajate vastutusel, diskonteerib vekseid ning toimetab kõiki muid pangatalitusi.

ÜHISTEGELIK KINDLUSTUSSELTS

„TALU“

teatab oma lugupeetud kindlustusevõtjatele, et 30. aug.
alates seltsi juhatus ja peakontor asuvad

TALLINN, V. KARJA 7

Tel. 459-07 ja 459-09

Ümberkujunemisi kaupade turustamise organisatsioonis

Sisekaubandus kogu maailmas uute vormide otsingul

Turustamisprobleemile osutatakse tänapäeval kogu maailmas üha suuremat tähelepanu. See on tingitud suurel määral asjaolust, et tarbimine paljudel aladel ei ole suuteline tõusma käsi-käes toodangu tõusuga.

See asjaolu on kutsunud välja pineva võistluse tootjate vahel. Ta on sundinud tootjaid otsima kõige mitmesugusemaid teid selleks, et oma tooteid kasulikumalt ja võimalikult suuremal arvul turule mahutada ja sellega ettevõtte tasuvust tõsta.

See on sündinud kahel teel. Oma toodete paremaks mahutamiseks on tootjad loonud vastavad huviihingud — kartellid, sündikaadid, trustid, — milliste sihiks on omavahelise võistluse pehmemdamine või koguni kõrvaldamine.

Oma toodete suuremaks mahutamiseks on aga tootjad püüdnud suruda alla oma toodete detail-müügi hindu, et sellega tarbimist tõsta. Seda on peamiselt tehtud ratsionaliseerimise teel käsi-käes tehnika arenguga, kuid tihti on see viidud läbi ka vahendaja-kaupmehe vahendustasu arvel, s. t. toodete hindu on alandatud sel teel, et on kärbitud vahendajale tema töö tasuks mineva vahendustasu määra. Seda on mõnikord tehtud isegi sel määral, et see on tõsiselt ohustanud jaotusaparaadi korrapärasust ja normaalset funktsioneerimist.

Kuid tootjad on läinud veelgi kaugemale. Nad on püüdnud vahendajat hoopis kõrvaldada. On loodud ise endale detailmüügiorganisatsioone, kas otseste, n.-n. „vabrikukaupluste“ näol või jällegi kutsudes selleks ellu vormiliselt iseseisvaid tütarlaste, millised aga sisuliselt on olnud täieliselt tootjate detailmüügiorganisatsioonid.

Need tootjate sammud ühelt poolt ja suurete võltluse olemusest endast tingitud paremused teiselt poolt on omakorda vastukaaluks kutsunud esile koostöö tarbe iseseisvate üksikute vahendajate vahel.

See koostöö on olnud suunatud peamiselt ühiste sisseostukeskuste loomise suunas. On selge, et viimaste erikaal tootjaile omapoolsete tingimuste dikteerimisel on võrratult suurem üksiku ettevõtte omast. Samuti evib sellane sisseostu-keskuse ümber koondumine rea teisi paremusi: ühise informatsiooni, reklaami ja uute kauplemismetoodide tarvituselevõtu soodustamise kõrval on võimalik ka parem, stabiil-

sem kaupadega varustamine, soodsamad krediiditingimused jne.

Sellased koondumised on peaaegu kõikjal aset leidnud, kusjuures see on sündinud kahel teel ja diametraalselt vastassuundades, nimelt alt üles ja ülalt alla.

Alt üles liikumisega on meil tegemist seal, kus üksikud detailmüügi väike-ettevõtted on koondunud ja loonud ise endale sisseostukeskused.

Ülalt alla on sündinud liikumine siis, kui üksikud hulgi-müügi-suurete võtted on enda ümber koondanud hulga üksikuid väike-ettevõtteid.

On olemas ka mõningaid segasüsteeme.

Ühel või teisel juhul on koondumised sisseostu-keskuste ümber olnud kas tihedamad, kus üksik-ettevõtted osa oma iseseisvusest on täieliselt kaotanud, või jälle vabamad, kus üksik-ettevõtteile nende iseseisvus on alles jäänud.

Peale eespoolnimetatute, juba olemasolevate ettevõtete koondumise võib märgata täiesti uute, laialdase harukaupluste võrguga detailmüügi suurete võttete teket. Nende arengu tendents, on kõikjal silmapaistev, olgu nad siis oma struktuurilt puht-erasettevõtted (kitsamas mõttes), nagu P.-Ameerika Ühendriiges, Inglismaal jne., või tegutsegu nad ühistegelisel alusel, nagu Soomes, Eestis j.m., või olgu koguni riik nende otseseks või kaudseks ellukutsujaks (Läti).

Siinkohal tuleb märkida, et väike-ettevõtete koondumine oma sisseostu-ühingu loomiseks, seega liikumine alt üles, on tihti põhjustatud just suurkapitalistlike ettevõtete ekspansioonitungist.

Märkinud eelnevas täiesti üldjoontes uusi ilmutusi turustamisorganisatsioonis ja arvestanud, et meilgi samu sümptome eksimatult on märgata, peatume (kuigi ainult suurtes joontes) nende maade turustamisorganisatsiooni muutustel, mille kohta mõnesuguseid andmeid on kasutada, vaadeldes lõpuks lühidalt olukorra kujunemist ka Eestis.

Algame maaga, kus turustamisorganisatsiooni ümberkujunemine on alanud vast kõige varem ja kus selle areng on olnud kõige ulatuslikum — nimelt P.-Ameerika Ühendriikidega.

Hiljuti ilmunud Filene tööst „Next Steps Forward in Retailing“ nähtub, et Ühendriiges 40% elatisvahendite kaubandusest toimub äride

läbi, mis on koondunud sisseostu-ühingute ümber. Väga tihti on need ühingud tekkinud just ülalt alla: suured hulгимүүgi-ettevõtted on koondanud enda ümber tuhandeid üksikuid detailmüügi-väikeettevõtteid, n.-n. vabatahtliku ahelkaubanduse („voluntary chains“) näol, kus väikeettevõttele on jäänud suurem või vähem iseseisvus.

See vabatahtlike ahelkaupluste süsteem on, nagu ameeriklased ise kinnitavad, osutunud otsustavaks mõlemale poolele: väikeettevõtte kasutab ühisest sisseostust tingitud paremusi ja samuti ka suurettevõtete mitmesuguseid laialdasi kogemusi, kuna hulгимүүgi-ettevõtte kindlustab seega oma positsiooni turul, omades kindla kontingendi ostjaid ahelkaupluste näol.

Saksamaal hakkas turustamisorganisatsiooni ümberkujunemine ilmnema pärast maailmasõda.

See on sisseostukeskuste ümber koondunud umbes 7—8% kõigist jackaubanduse ettevõttest.

On juba üldiselt teada suured mitmekümne tuhande liikmega sisseostuühingud („Edeka“ j.t.), millised taotleavad peamiselt kolme sihti: kaupade võimalikult odavat kättemuretsemist oma liikmeile, liikmete informeerimist ja kaubanduslikku nõuannet, ühisreклаami ja ühise, sobiva kauplemistehnika väljaarendamist.

Hollandis on olukord kujunenud järgmiselt: Algul moodustasid detailmüügi-ettevõtted oma sisseostuühingud just kaupade soodsamaks sisseostuks; hiljem laiendati sisseostu-ühingute tegevust ka ühisreклаami teostamisele, mis on annud väga häid tulemusi.

Edasi löid hulгимүүjad omakorda oma sisseostuühingud. Ja lõpuks ühinesid hulgi- ja detailkaupmehed koostööks, mille lõppvormiks oli jällegi „vabatahtlik ahelkaubandus“.

Rootsis on arengupilt järgmine:

Uesuunaline liikumine tekkis, nagu peaaegu kõikjal, esiteks toitevahendite kaubanduses. Sõja järelaastail kaks kaubanduslikku (hulгимүүgi) suurettevõtet kutsusid oma ärisõbrad — detailmüügi-ettevõtted — aktsionärideks: sel teel loodi esimesed kestvamad sidemed hulgi- ja detailmüügi-ettevõtete vahel.

Sellele järgnesid hiljem detailistide koondumised nende endi poolt loodud sisseostuühingute ümber.

Lõpuks, 1934. aastal, jõuti „voluntary chains“ süsteemini. Kaks hulгимүүgi suurettevõtet toitevahendite kaubanduse alal koondasid enda ümber teatud arvu detailiste, selle juures nendega mingit vormilist lepet sõlmimata.

Seega oli tegemist ainult tavalise koostööga, ilma igasuguse kontrollita. Detailistid

jäid täiesti rippumatuiks, kuid asetasid oma aknale kõik ühesuguse märgi, millise all siis ka ajakirjanduses ja mujal ühisreклаami tehti. Hiljem muretseti kõigile neile iseseisvaile üksik-ettevõttele keskkoha poolt ühesugused nägusad kaupluste sisustused, korraldati ühesuguseid kaupade väljapanekuid jne.

Seejuures on muuseas huvitav jälgida Rootsi esindaja sõnavõttu Rahvusvahelise Kaubanduskoja kongressil tänavu suvel turustamisküsimuse kohta.

Nimelt väidab ta, et Rootsis asutakse seisukohal, et väikeettevõttele peab igasuguste vahenditega võimaldatama oma seisukorda ja püsi kindlustada, kuna siin ei ole enam tegu ainult majandusliku probleemiga, vaid õige laialdase sotsiaalse küsimusega. Näib, et Rootsis puudub tendents nende „vabatahtlike ahelkaupluste“ muutmiseks suurettevõtte harukauplusteks. Suurettevõtted (tsentraalid) on huvitatud ainult sellest, et nende kaupu rohkem müüakse, seepärast nad püüavad oma vaba kokkuleppe osaliste — detailistide — käibeid igapäevi suurendada, muretseedes omalt poolt nendele ajakohaseid ärisustusi, tehes reклаami jne., kuna sel teel, loomulikult, tõusevad ka tsentraali enda käibed.

Soome sisekaubanduse korraldus on meil juba üldiselt teada ja palju sõelatud. Märgime siinkohal lühidalt selle organisatsiooni.

Kolm aastakümnet tagasi kutsusid Soome maakaupmehed ellu oma sisseostukeskuse, mida põhjustas ühistegelise kaubanduse juba tol ajal terav ja kasvav võistlus.

Sellele ühingule, mis kiiresti suureks paisus, tekkis lisaks veel kolm sellast detailkaupmeeste keskust, kes omavahel hiljem kogu Soome turu rajoonide viisi ära jagasid.

Pärast maailmasõda ühinesid ka hulгимүүjad, asutades oma sisseostukeskuse, mille abil nad varustavad end ja oma klientuuri, s. o. detailiste, kes ei kuulu väikekaupmeeste sisseostuühinguisse.

Poolas on detailkaupmeeste sisseostuühingute suurest tähtsusest õieti aru saadud ja neile koguni eriline õiguslik alus püütud luua, mille põhimõtte seisab selles, et koondumist (s. o. liikmeks astumist) võimalikult kergeks ja lihtsaks teha.

Need on sisseostuühingud, mille osanikeks on ebavõrdsete osakapitalidega detailkaupmehed, kusjuures liikmete arv on piiramatu. Osanike liikmete vastutus on väga kindlalt piiratud. Igaühel on häält vastavalt tema osamaksu suurusele, mille alusel sünnib ka kasude jagamine.

Vormilised eeskirjad sellaste ühingute asutamiseks on võimalikult lihtsustatud.

Tulles nüüd olukorra vaatlusele Eestis, peab kõigepealt märkima, et ka meil sisekaubanduse turustamisorganisatsioonis samasugune ümberkujunemine ilmneb. Ühtlasi võib kindlakujuliselt märgata selle ümberkujunemise tendentsi hoogsat arengut.

On huvitav jälgida, et Eestis kõik artikli algul nimetatud ümberkujunemise süsteemid suuremate või vähemate muudatustega esinevad.

Nii võib ülalt alla sisscostu-ühingu ümber liitumiseks üldjoontes lugeda ETK poolt teostatud kohapealsete ühiskaupluste võrgu enda ümber koondamist, kusjuures nimeliselt need ettevõtted jäid iseseisvaiks.

Samal ajal on ka liikumine alt üles olemas. See on sündinud a.-s. „Eesti Kaupmeeste Majanduskeskuse“ loomise näol, kus teatavasti rida detailmüügi-ettevõtteid üle maa on koondunud selleks, et luua oma sisscostukeskus aktsiaseltsi näol.

Mõlemal juhul aga ei ole meil veel tegemist puhtakujulise „voluntary chains“ — „vabatahtliku ahelkaubanduse“—süsteemiga.

Esimesel juhul võiks siiski olla kõnet ahelkaubandusest, kuid vaevalt vabatahtlikust.

Kuid ka puhtakujulise „vabatahtliku ahelkaubanduse“ idud on meil olemas.

Nii tuleb printsii bis selleks lugeda paari-kolmekümne pealinna parema elatisvahendite kaupmehe vabatahtlikku kokkulepet ühise sisscostu, ja criti just ühiste kauplemisviiside, sisustuste, jne. korraldamiseks. See on, nagu juba öeldud, alles algidus olev „EKÜ“ („Elatisvahenditega Kauplejate Ühing“). Seal juba langeks üksiku ettevõtja nimi tagaplaanile ja asemele astuks

„EKÜ“ nimetus ja märk, millise all tehtaks ühiserklaami jne. Sisuliselt jääksid ettevõtted täiesti iseseisvaiks.

Nende kõrval ilmneb meil ikka enam ja enam areng suurettevõtluse suunas.

Huvitaval kombel ilmneb see just ettevõtluse selle vormi juures, millele sellased tendentsid peaksid põhimõtteliselt olema võõrad.

Meil eksisteerib pikemat aega näiteks „Oma“ kaupluste võrk, mis sisuliselt ei ole midagi muud kui suurettevõtte harukaupluste süsteem.

See suurettevõtluse ekspansiooni tendents on väga esiletungiv.

Pracgu luuakse meil üle riigi kaupluste võrku, mis kannab ühtlast nimetust „Tarbija“. Alludes küll iseseisvale, tsentraalsele juhatusele moodustab ta tegelikult suurettevõtte („ETK“) detailmüügiorganisatsiooni.

Täpselt seesama ilmneb samadele ringkondadele kuuluva kosmeetiliste jne. vahendite kaupluste võrguga, mis kannab teatavasti nime „Orto“. Ka see on ettevõtte paljude harukauplustega.

Ja lõpuks tuleb veel märkida a.-s. „Tekla“t oma üle riigi esineva harukaupluste võrguga.

Kaks viimast — „Tekla“ ja „Orto“ — kujutavad endast muu kõrval puht tootjate detailmüügi-organisatsiooni.

Nagu sellest lühikesest ülevaatest nähtub, on meil, analoogiliselt kogu maailmas esinevatele tendentsidele, turustamise organisatsiooni ümberkujunemine käimas.

Seejuures näib tendents kujunevat suurettevõtluse kasuks.

Lhe.

Kaubandus-tööstuskoja valimised 30. novembril 1937.

Käesoleva aasta sügisel toimuvad järjekorralised Kaubandus-tööstuskoja valimised, kus koja ümber koondunud majandusringkonnad astuvad neljandat korda valimiskasti juure. Kaubandus-tööstuskoja juhatus oma koosolekul 14. septembril s. a. otsustas nõukogule ette panna koja valimiste päeva määrata kindlaks 30. novembrile. Kuna koja valimismääruste järgi valijate nimekiri peab olema välja pandud valimisjaoskonna või alljaoskonna ruumes hiljemalt viiskümne päeva enne valimiste tähtpäeva, siis praegu trükkimisel olev koja valijate nimekiri avaldatakse oktoobrikuu esimesel poolel.

Kaubandus-tööstuskoja valimismääruste (RT.

41 — 1931) kohaselt moodustab Eesti Vabariik ühe valimisringkonna, mis hääle andmiseks on jagatud kaheteistkümnesse valimisjaoskonda. Valimisjaoskonnad on järgnevad:

Tallinna linn ja Harjumaa ühes Paldiski linnaga;

Haapsalu linn ja Läänemaa;

Paide linn ja Järvamaa;

Rakvere linn ja Virumaa;

Narva linn;

Tartu linn ja Tartumaa;

Viljandi linn ja Viljandimaa;

Pärnu linn ja Pärnumaa;

Valga linn ja Valgamaa;

Võru linn ja Võrumaa;
Petseri linn ja Petserimaa;
Kuressaare linn ja Saare maakond.

Eelmainitud koosolekul koja juhatus otsustas valimis-alljaoskondade asutamise küsimuse ja määras kõikide valimisjaoskondade ja osa alljaoskondade valimistoimkondade koosseisud, milleste kohta koja sektsioonide, osakondade, esinduste ja ka üksikute organisatsioonide poolt juba olid tehtud ettepanekud. Kuna celmistel valimistel (1933) oli 16 alljaoskonda, siis käesoleval aastal on neid 26, mis veelgi soodustab Kaubandus-tööstuskoja valijaskonna hääletamisest osavõttu.

Seega võivad valimisjaoskondade toimkonnad asuda tegevusse ning nende esimeseks ülesandeks oleks valimisruumide muretsemine.

Allpool toome koja juhatuselt poolt kinnitatud valimisjaoskondade ja alljaoskondade koosseisud:

Tallinna ja Harjumaa valimisjaoskond.

- Tallinna ja Harjumaa valimistoimkond.
I sekts. August Kuben, Gerhard Mirlieb,
II „ Nikolai Teliste, Johannes Janson, Boris Mirvitz, Hans Schmidt,
III „ Karl Muttikas, Ado Erit, Joh. Valbe, Rudolf Lepp,
IV „ Aleksander Tõnisson, Johan Oja, Roman Tavast,
V „ Jaan Lorens, Villem Kesker, Alfred Sinisoff,
VI „ Heinrich Neuhaus, Hermann Soone, Karl Uusma.
Paldiski alljaoskond (toimkond määrata).
Keila alljaoskond (toimkond määrata).
Rapla alljaoskond (toimkond määrata).

Haapsalu ja Läänemaa valimisjaoskonnad.

- Haapsalu ja Läänemaa valimistoimkond.
II sekts. Ernst Evald, Albert Palias, Madis Vaher, Valter Kaarnem,
III „ Aleksander Valdmann (valib ka V sekts.), Peeter Kvarnström.
Lihula alljaoskond (toimkond määrata).
Märjamaa alljaoskond (toimkond määrata).

Paide ja Järvamaa valimisjaoskond.

- Paide ja Järvamaa valimistoimkond.
II sekts. Leonhard Rästas, Adolf Grünberg,
III „ Aug. Tammeväli (valib ka V sekts.),

- Emil Koik, Mart Leesment,
V „ Eduard Simson.
Tapa alljaoskond (toimkond määrata).
Türi alljaoskond.
II sekts. Jüri Rõuk, Jaan Länkur (valib ka III sekts.),
IV „ dr. Jaan Vooremaa,
V „ Jüri Rebane, Johannes Lagge.

Rakvere ja Virumaa valimisjaoskond.

- Rakvere ja Virumaa valimistoimkond.
I sekts. Aug. Rimmel,
II „ Mikkel Põiklik, Gottlieb Limberg,
III „ Eduard Rammulus, Ernst Lepiksaar,
V „ Jüri Oksenberg, Richard Siil.
Jõhvi alljaoskond.
II sekts. Johannes Pertens, Aleksander Palkmann, Taavet Bachval.
III „ Johannes Sepp,
V „ Friedrich Luts.
Väike-Maarja alljaoskond.
II sekts. August Kask, Arnold Leesmaa,
III „ Oskar Lindpäärg, Eduard Selihof,
V „ Jakob Läänemets.
Püssi alljaoskond.
II sekts. Anton Nurk, Johannes Vels (valib ka III sekts.), Hermann Källo,
III „ August Karpa, Heinrich Ero,
V „ Johannes Lehtmets.

Narva valimisjaoskond.

- Narva valimistoimkond.
II sekts. Victor Must, Jakob Veber (valib ka III ja V sekts.), Eduard Palgi, Rudolf Kabel,
III „ Johannes Kaik, Johannes Kops, Jakob Ellam,
V „ Julius Öunapuu, Aleksander Eiche.

Tartu ja Tartumaa valimisjaoskond.

- Tartu ja Tartumaa valimistoimkond.
I sekts. August Pakosta, Jaan Kontse, Karl Koppel,
II „ Kaarel Ennus, Peeter Luksep, Karl Lepp, Johan Toming, Friedrich Lätte, Voldemar Koppel,
III „ Bernhard Kirch, Jaan Kurg, Eduard Meksi, Jaan Vidaja, Jaan Edavere, Peeter Kalju, Peeter Zirkel,
IV „ Alfred Kõva, Richard Grünthal, Jaan Ratnik,
V „ Oskar Zimmermann, Villem Kuusloo, Tõnis Nõmmits, Voldemar Tiido, Johan Ilisson, Karl Unt,
VI „ Jaan Raudsepp, Timofei Grišakov, Aleksander Reedre, Friedrich Karu.

- Jõgeva alljaoskond (toimkond määramata).
- Elva alljaoskond (toimkond määramata).
- Otepää alljaoskond (toimkond määramata).
- Mustvee alljaoskond (toimkond määramata).
- Viljandi ja Viljandimaa valimisjaoskond.**
Viljandi ja Viljandimaa valimistoimkond.
- II sekts. Martin Nurk, Eduard Kelvets, Hans Laanc, Jaan Schvede (valib ka V sekts.),
- III „ August Liias, August Tupits, Jaan Lints, Gustav Tänav (valib ka V sekts.),
- IV „ Magnus Laaman,
- V „ Johan Jaska, Peeter Mets.
- Põltsamaa alljaoskond (toimkond määramata).
- Mustla alljaoskond (toimkond määramata).
- Võhma alljaoskond (toimkond määramata).
- Suure-Jaani alljaoskond (toimkond määramata).
- Pärnu ja Pärnumaa valimisjaoskond.**
Pärnu ja Pärnumaa valimistoimkond.
- II sekts. Hans Kukk, Johan Andrekson, Peeter Kiviselg,
- III „ Jaan Karu, Paul Ruiso, Jüri Sutt,
- IV „ Herbert Schmidt, Adu Laane,
- V „ Eduard Raudsepp, Gustav Glück, Hans Kütt,
- VI „ Mihkel Martinson, Jakob Mihkelmann, Toomas Ramm.
- Kilingi-Nõmme alljaoskond (toimkond määramata).
- Vändra alljaoskond (toimkond määramata).
- Valga ja Valgamaa valimisjaoskond.**
Valga ja Valgamaa valimistoimkond.
- I sekts. Karl Vassil,
- II „ Karl Oskar Uibopuu (valib ka III ja V sekts.), Joh. Meister (valib ka V sekts.), August Kõomägi, Oskar Ritson,
- III „ August Kustavus.
- Tõrva alljaoskond.
- II sekts. Julius Berenstrauch, Jaan Kattus, Peeter Luik, Vilhelm Bergmann, Paul Oja,
- Võru ja Võrumaa valimisjaoskond.**
Võru ja Võrumaa valimistoimkond.
- II sekts. Paul Ebber (valib ka V sekts.), Samuel Songi (valib ka V sekts.), Aleksander Sibul (valib ka III sektsioonis), Arnold Muuga,
- III „ Johan Semmiste, Olev Seeder,
- V „ Robert Kornel.
- Antsla alljaoskond.
- II sekts. Karl Kivi, Armin Rägo (valib ka III sekts.), August Laas.
- Põlva alljaoskond.
- II „ Joosep Plado, Ernst Kriiva,
- III „ Eduard Maks, Alfred Palo.
- Räpina alljaoskond (toimkond määramata).
- Kanepi alljaoskond (toimkond määramata).
- Rõuge alljaoskond.
- II sekts. Fromhold Kolomann, Jaan Simmul,
- III „ Ernst Kalkun,
- V „ Johannes Saaremaa.
- Petseri ja Petserimaa valimisjaoskond.**
Petseri ja Petserimaa valimistoimkond.
- II sekts. Paul Mägi, Nikolai Grünthal, August Ruusmaa (valib ka V sekts.),
- III „ Johannes Gangnus (valib ka V sekts.), Alfred Krasna, Gustav Haring.
- Kuressaare ja Saaremaa valimisjaoskond.**
Kuressaare ja Saaremaa valimistoimkond.
- II sekts. Aleksander Lepik,
- III „ Priidu Kivi, August Kongats, Oskar Kapsi,
- V „ Eduard Sepp, Jaan Treufeldt,
- VI „ Peeter Tammik, Julius Teär, Oskar Sepp.
- Puuduvate toimkondade koosseisud toome edaspidi.
- Kuna koja valimisepäeva ja valimiste välja kuulutamine, valimisjaoskondade ja alljaoskondade toimkondade asukohtade ning valijate nimikirja kinnitamine kuulub koja nõukogu ülesannetesse, siis otsustas koja juhatus nõukogu kokku kutsuda 6. oktoobril s. a.
- Kaubandus-tööstuskoja valijad.**
- Koja seaduse järgi (RT. 148—1924 ja 111/112—1925) on õigus valida Kaubandus-tööstuskotta liikmeid kõigil Eesti kodanikel, kes on vähemalt 25 a. vanad ja tegutsenud kaubanduse või tööstuse alal vähemalt kolm aastat, samuti ka Eesti

vabariigi piirides tegutsevaid ühisustel ja seltsidel, välja arvatud kooperatiiv-ühisused, kui nad omal alal vähemalt kolm aastat töötanud ja kui need kodanikud, ühisused või seltsid iseseisva tegevuse jaoks Eesti piirides on lunastanud I—III järgu kaubandusliku või I—VIII järgu tööstusliku äritunnistuse, ja peale selle veel kauba- ja päästelaevade omanikel, kelle laevad Eesti laevade registrisse võetud ja kes selle paragraafi teistele nõuetele vastavad, välja arvatud äritunnistuse lunastamise kohta käiv tingimus.

Õigust koja valimistest osa võtta ei ole:

- a) isikuil, kel puudub hääleõigus Riigikogu valimistel;
- b) isikuil, seltsidel ja ühisustel, kelle äride kohta on administratsioon sisse seatud või kes on maksujõuetuks tunnistatud, kuni maksujõuetuse asja lõpetamiseni;
- c) välismaalastel ja välismaa seltsidel.

Esindaja kaudu teostavad Kaubandus-tööstuskoja liikmete valimise õigust:

1) täisühisused, usaldusühingud ja teised kohtulikult mitte registreeritud eraõiguslikud ühisused ühe osaniku kaudu, kes on selleks criti volitatud;

2) aktsia- ja teised seltsid ning ühisused, mis on kohtulikult registreeritud, ühe oma direktori, juhatuse või nõukogu liikme kaudu, kes on selleks eriti volitatud;

3) füüsilised ja juriidilised isikud, kelle varandus on hoolekande all, ühe hooldaja kaudu.

Valimistest osavõtmine esindaja kaudu teistel juhtumitel on keelatud.

Esindajaks võib olla ainult Eesti kodanik, kes mitte alla 25 aasta vana.

Valimistel jagatakse valijad kuude liiki; iga liik valib ühesuuruse arvu koja liikmeid ja nende kandidaate.

Liigid on järgnevad:

1) kõik pangad, krediitiasutused ja kinnitusseltsid ning kinnitusühisused, kellel on äritunnistus;

2) kaubandusettevõtete pidajad, kellel on I või II järgu äritunnistus;

3) kaubandusettevõtete pidajad, kellel on III järgu äritunnistus;

4) tööstusettevõtete pidajad, kellel on I, II, III või IV järgu äritunnistus;

5) tööstusettevõtete pidajad, kellel on V või madalama järgu äritunnistus;

6) kauba- ja päästelaevade pidajad, kelle laevad on Eesti laevade registrisse võetud.

Kahe või rohkema arvu ettevõtete pidajal, kelle ettevõtted kuuluvad mitmesse käesolevas

paragraafis ettenähtud liiki, on valimistel hääleõigus igas vastavas liigis.

Kaubandus-tööstuskoja liikmeteks ja nende kandidaatideks ei või olla isikud ja niisuguste ühisuste ning seltside esindajad, kel ärivekslid on protestitud, — kahe aasta jooksul, viimasest protesti aktist arvates.

Vastavalt valijate liikidele jaguneb Kaubandus-tööstuskoda kuude sektsiooni:

- 1) panga- ja kinnitusssektsioon;
- 2) suur- ja keskaubanduse sektsioon;
- 3) väikekaubanduse sektsioon;
- 4) suurtööstuse sektsioon;
- 5) kesk- ja väiketööstuse sektsioon;
- 6) laevasõidu sektsioon.

Valijate nimekirjad.

Valijate nimekirjad seatakse kokku äride registri ja ametliku laevade registri andmeil. Seega valijate nimekirja satuvad ainult need äripidajad, kes on kantud äride registrisse, ning need laevnikud, kelle kohta leiduvad andmed laevade registris.

Valijate nimekiri, nagu juba öeldud eelpool, peab olema välja pandud jaoskonna või alljaoskonna valimistoimkonna ruumes vähemalt viiskümme päeva enne valimiste tähtpäeva. Iga valija võib seitsme päeva jooksul, arvates valijate nimekirja väljapanemise päevast, esitada vastulause Kaubandus-tööstuskoja juhatusele, kes vastulauset läbi vaadates teatab oma otsusest vastulauseajale. Vastulause tagasilükkamise korral on vastulauseajail õigus seitsme päeva jooksul, otsuse teatamise päevast arvates, esitada kaebus majandusministrile. Ministri otsuse peale võib kaevata Riigikohtusse, kuid see kaebusetõstmine ei takista otsuse täitmist.

Vastulausete ja kaebuste tagajärjel parandatud lõplik valijate nimekiri pannakse välja valimisruumides hiljemalt kakskümme päeva enne valimisi.

Kandidaatide nimekirjad.

Kandidaatide nimekirjad peavad valijate liikide järgi olema esitatud koja juhatusele hiljemalt seitseteist päeva enne valimisi.

Kandidaatide nimekiri võib sisaldada kõige rohkem kolme isiku nime, keda teatavast liigist soovitakse valida koja liikmeks. Nimekiri peab olema alla kirjutatud, kui teatav valijate liik üle riigi sisaldab alla 100 valija, vähemalt kolme valija poolt, üle 100 valija puhul — vähemalt viie valija poolt, kel samas liigis on valimise õigus. Nimekirjale peab olema lisatud kandidaatide kirjalik nõusolek kandideerimiseks. Kui

aga kandideerivad isikud on ise nimekirjale alla kirjutanud, siis loetakse nende allkiri nõusoleku tunnuseks, kuid nende allkirjad arvutatakse nimekirja soovitajate allkirjade arvust maha. Juriidiliste isikute esindajad peavad peale nõusoleku avalduse saatma veel tõenduse ettevõtte poolt, keda nad esindavad, et neid on esindajaks valitud või volitatud.

Ühelgi juriidilisel isikul ei või ühes liigis olla rohkem kui üks esindaja. Ühel valijal ei ole lubatud soovitajana alla kirjutada rohkemale kui kahele kandidaatide nimekirjale.

Iga esitatud kandidaatide nimekiri peab kandma selle valijarühma nimetust või märgusõna, kes ta esitab.

Igal valijate rühmal, kes on esitanud oma kandidaatide nimekirja, on õigus avaldada soovi, et nende nimekiri võiks liituda teiste, samaliigiliste kandidaatide nimekirjadega, mis kannavad liitumiseks avaldatud ühist märgusõna. See soovivaldus antakse koja juhatusele hiljemalt seitseteist päeva enne valimisi, ja see peab olema alla kirjutatud nendesamade valijate poolt, kes kandidaatide nimekirjale soovitajana on alla kirjutanud, või ühe selleks volitatud valija poolt. See avaldus võib esineda ka lihtsa märkuse kujul kandidaatide nimekirjal,

kuid see märkus peab asetsema enne soovitajate allkirju.

Kandidaatide nimekiri saadetakse igale valijale hiljemalt seitse päeva enne valimisi postiga kätte.

Mis puutub koja valijate arvu 1937. a., siis on see võrreldes eelmise, 1933. a. valijate arvuga tunduvalt suurem. Esialgse kokkuvõtte järgi on valijaid üldse 7827 (6611), (sulgudes 1933. a. arv). Üksikute sektsioonide järgi jagunevad valijad järgmiselt: I sekts. 24 (26), II sekt. 1660 (1451), III sekts. 3770 (3111), IV sekts. 155 (99), V sekts. 1899 (1548), VI sekts. 319 (376). Valijate arvu suurenemine selgub juba sellest, kui me kõrvutame 1933. a. ja 1936. a. (1937. a. kohta selguvad andmed alles 1. jaanuariks 1938. a.) koja alla kuuluvate ettevõtete poolt lunastatud äritunnistuste arvu. 1933. a. lunastati üldse 13.633 ja 1936. a. 15.310 äritunnistust (seniolevatel andmetel on 1937. a. vaevalt loota lunastatud äritunnistuste arvu vähenemist). Toodud arvudest näeme, et äritunnistuste arv oli suurem 1936. a. umbes 1700 võrra, ja vastavalt sellele on ka suurenenud valijate arv 1937. a. Ulatuslikuma ülevaate koja valijate arvu kohta toome peale valijate nimekirja trükist ilmumist, kuna siis valijate arv on juba lõplikult selgunud.

Lääne- ja Lõuna-Eesti tööstuskeskusis

Viimase aastakümne arengu tulemusena on Eesti tööstuslik süda hakanud nihkuma üha enam põhja suunas — Virumaale, moodustades lisaks Narva tekstiiltsentrumile, lubja-, telliskivi- ja tsemenditehaseile ulatusliku põlevkivirajooni. Tööstuslikus mõttes Lõuna-Eesti kui agrarimaa jäi enam tagaplaanile. Paari viimase aasta hoogus tööstuslik tõus, kütteprobleemi esiplaanile nihkumine jne., on taas loonud olukorra, et Lääne- ja Lõuna-Eesti oma maapõuevaradega hakkavad uuesti mõjukalt meie tootmisprotsessis kaasa rääkima. Tingitud soovist, luua isiklikku kontakti, tutvuda kohapealsete olude ja tööstuste muredega, korraldaski Kaubandus-tööstuskoda 26. aug. — 31. aug. s. a. kestnud kuuepäevase ringreisi, millest seekord võtsid osa Majandusministeeriumi peasekretär A. Kits, vantoostusinspektor A. Leetberg, koja V sektsiooni esimees V. Kesker, nõunik P. Huik, tööstussektsioonide sekretär E. V. Saks ja sekretär E. Pung. Et 1928. a. oli korraldatud samalaadne ringsõit, siis võimaldas käesolev tõmmata huvitavaid rööpjooni ja ära märkida need

edusamme, mida Lõuna- ja Lääne-Eesti tööstus on teinud kümneaastase ajavahemiku jooksul.

Ringreisist osavõtnud leidsid kõigi külastatud töösturite poolt südamliku vastuvõtu ja avameelset mõtetevahetuses kerkis esile rida küsimusi, mis vajavad keskasutuses uurimist, lahendust ja korraldamist.

Ringreis saavutas täiel määral need tulemused, mis olid sihiks seatud.

Ringreisi üheks peamiseks huviobjektiks kujunesid just need tööstusettevõtted, mis tegelevad meil maapõuevarade tööstuslikku ringkäiku toomise alal. Kuigi Lõuna- ja Lääne-Eesti ei oma sellaseid rikkalikke maapõuevarasid nagu Virumaa, võisid kõne alla tulla siiski laialdased turbarabad, kivimurrud, edasi raskesti sulavad savid, klaasiliiva lademed ja Irboska kips ning alabaster.

Vasalemma peenkristalse lubjakivi aladel on praegu tegevuses rida vähemaid ettevõtteid (Dehn, Milvei) ja ka vangide tööstus. Külastatud Põhja Paberi- ja Puupapivabrikute Vasalemma murd, kus lahkesti se-

letusi andsid dir. E. Rose ja hr. Fersen, ei kuulu nende hulka, mis toodavad ehitus- ja tarbekive. Siinne murd varustab vajalise lubjakiviga Tallinna tselluloosivabrikut. Murrus on tegevuses 15 töelist ja päevas toodetakse kuni 2 vagunit lubjakivi. Kivilõhkumiseks kasutatakse Soomest imporditavat lõhkeainet. Et murd peab varustama tselluloosivabrikut aasta ringi, siis on kevadiste ja sügiseste suurvete eemaldamiseks valvel ka vajalised elektripumbad. Eelnimetatud murrus alati tööd 7 aastat tagasi ja selle aja kestes on võetud maa sisse paarisaja meetri pikkune kaevik.

Tööstused Vasalemma lubjakivi-rajoonis omavad praegu vaid sisemaise tähtsuse. Ennemaailmasõjaaegne Vasalemma murd oma 2300-tonnise aastatoodanguga oli ka Vene, Rootsi ja Soome turgude varustajaks. Tänapäeval see osa lubjakivist, mida võtavad meilt Läänemere ümburse maade suhkru- ja tselluloositööstused, eksporditakse Jaaguraha suurist kaevandusist Saaremaalt. 1936. a. oli eksport 23.000 tonni, üle 50.000 kr. väärtuses.

Teiseks vaatlusaluseks otseselt tööstuses kasutatavaks maapõuevaraks kujunes klaasiliiv, millise suuremad allmaa-kaevandused asuvad Püsa raudteejaama lähedal. Tootjaks on siin A/S „Kips“. Kaevandus läheb käikudena sügavale maa sisse ja loomulikud võlvid asendavad täiel määral muidu allmaakaevandusist vajalisi propsidest tugevdega kaevanduskäike. Kaevandus on eriraudteeharuga peenteega ühendatud, mille ääres vagonetis kohale võetakse liiv laaditakse kohe vagunitesse.

Tooraine rikkuselt võiksid Püsa klaasiliivalademed täiel määral varustada kogu meie klaasitööstust, kuid takistuseks on liiva koostis. Parimate klaasisortide valmistamiseks on nimelt nõutav puhas räniliiv, nagu seda näiteks toodetakse Saksamaal, kus Derentrup'i klaasiliiv sisaldab 99,75% räniliiva. Eesti klaasiliivas on räni sisaldavus 96—98% ja väärtust kahandavana on liitunud sellega alumiiniumi- ja rauaühendid.

Lihtsaimate klaasisortide valmistamiseks on Eesti klaasiliiv täiel määral kasutamist leidnud (A/S. Järvakandi Tehastes) ja tema väärtust on püütud osaliselt parandada pesemise teel.

Tööstusliku tarbainena pakub Kagu-Eesti veel raskesti sulavaid savisid, millise leiuohtadest külastati Petserimaal Merimäe vallas Küllatova-Kasakovas J. Clauseni juhtimisel töötavat ettevõtet „Estošamotti“. Ettevõtte on kuus aastat vana ja toodab praegu aastas 300.000—400.000 kivi, kusjuures nendest „Rex“ sordi sulamispunkt on 1738°. Töölisi on ettevõttes tegevuses 20 ümber ja põletamine toimub kahe

ahjuga, milliste kivimahuavus on 10.000 ja 25.000 tükki. Ettevõtte praeguses olukorras on oma ehituselt õige ajutise iseloomuga, kuid tundub, et odavamate šamottkivi sortide valmistamise alal on siin võimalik pidevat tööstusharu ellu kutsuda. Kuigi Eesti kivid on välismaa omadest tublisti odavamad, teeb raskusi nende turustamine just kvaliteedi tõttu.

Tööstuse edukale arengule on senini olnud piduriks tooraine koosseis, samuti nagu meie klaasiliiva kasutamise suurendamisel.

Küllatova savi sulamispunkt on 1550° ümber, kusjuures seda, kemikaale lisades, suudetakse tõsta 1750 kraadini. Selleks, et kivide kvaliteeti parandada, tarvitab J. Clausen peeneks jahvatatult ka vanu šamottkive, samuti veab ta aastas sisse kuni 12 vagunit 1780° sulamistemperatuuriga savi Venemaalt. Aastatepikkuse töö tulemusena kivide kvaliteet on paranenud. Tööstuse mehaanilise külje korraldamisel tohib edusamme loota ka kivide vormi mitmekesisuse ja väljatöötuse alal.

Raskesti sulavaist savidest tööstuslikus mõttes tulevad kõne alla veel Petserimaal Satsarina vallas Lädina küla lademed ja Põlva kihelkonnas Joosu leiukohad. Raskesti sulava savi kasutamine on aastas ca 300 tonni.

Tavalise savi kasutajaist leidsid külastamist Lõuna-Eesti telliskivivabrikuid — nimelt A/S. „Telliskivitehas“ Sindi vabrik kui tehnika viimane sõna ja J. Ambergi Ilmatsalu telliskivitehas.

A/S. „Telliskivitehas“ Sindi vabrik paelub tähelepanu just oma uudse seadeldisega, kus on kogu produktsiooni käik kaevikuist savi võtmisest peale kuni valmis telliskivide ärasaatmiseni eeskujulikult korraldatud. Masinaid inime-tööjõu asemel on püütud siin maksimaalselt ära kasutada nii transportööri abil toorsavi ammutamisel kui ka edaspidises tootmisprotsessis kuni valmiskivide ahju lükkamiseni. Seejuures pole mehaanilise jõu kasutamine mitte criti suur — 140 IIP-st on rakendatud 60 IIP. 12 kunstliku kuivatuse ja 12 sikk-sakk-ahju töötamise juures on vabriku toodang praegu 22.000 kivi päevas, milleks vajatakse 70 kantmeetrit savi. Mehhaniseerimine võimaldab kivide kuivatamist 3—4 päeva kestel ja põletamist 1,5 päeva jooksul, ning seda kogu aasta ringi.

Olulisimaid momente eelkirjeldatud moodsas telliskivivabrikus on just kivide kuivatamise protseduuri ilmastiku mõjudest vabastamine.

Ilmatsalu telliskivitehas vana tuntud ettevõtte, muidu küll ajakohastatud, on just kivide kuivatamisega nagu teisedki sajandi vahetusel ehitatud ettevõtted — A/S. Loksa Te-

KOHVIK CORSO

Iga päev kl. 1/26—1/212 õ.

KONTSERT

Riigi Ringhäälingu ülekan-
nete kaudu populaarseks
saanud

KVINTETI

poolt. Juhatab
Jaša Šumjatšer

VIRU KOHVIK

Iga päev kella-

5-tee puhul

TANTS

M U U S I K A

kella 1/26—1/28 õht.

Õhtuti kl. 9—12

tantsumuusika

mängivad

FOUR SWINGERS

A-S. FRANKONIA PEAKONTOR

asub nüüd

Narva mnt. 13, tel. 314-18, 312-21

samas asuvad A-s. Frankonia töökojad
ja klaasiladu, telefon 318-21 ja 303-97

hased, Valtu telliskivitehas jne., suures sõltuvuses ilmastiku oludest. See omakorda on ehk piduriks, miks mõnelgi aastal toodangut ei suudeta sellele kõrgusele viia kui vabriku töövõime tegelikult lubaks.

Maapõuevarade kasutamine mehaaniliste vahendite rakendamises väärib ka täit tähelepanu A/S. „Eesti Turbatööstuste“ Ellamaa turbaraba just freesturba tootmise osas. Freesturba saavutamiseks puhastatud neljanurksed laudsiledad väljakud ühes kogumisel töötavate rehodega naistega jätvavad suuresti niidu mulje. Õigupoolest toimubki freesturba saavutamine heinaniidu põhimõttel. Esiteks puhastatakse raba risust laudsiledaks, siis hõõveldab seda traktori taga liikuv freesmasin, milline igal üleminekul pihustab 15—20 mm paksuse turbakihi pulbriks. Saadud peen turbamass omakorda actakse vagudesse, kuivatatakse 3—4 päeva kestel ja kogutakse siis suurteks rõukudeks, praegu käsitsi, hiljem turbakogumismasinaga. Et freesturbast toota brikette, selle eeltingimuseks on juba vastava kuivatuse sisseseadmine.

Sel viisil turba hankimisel on ühe masina toodang aastas 10.000 tonni ning 3 m paksust turbakihti nelja-aastase töö järele suudetakse ühe meetri võrra alandada. Üks hektaar turbamaad igakordsel freesimisel annab 30 tonni turvast.

Moodsa turbatööstuse rajamine ühes suure turbabrikettide vabrikuga on päevakorral ka Pärnu lähedal, kus 1500 lõikaja töö loodetakse masinate kaasabil 120 töölisega sooritada.

Viimaks-külastatud maapõuevara tootmiskohana käsitleme kipsi- ja alabastrilademeid Irboska ümbruskonnas. Kipsi murdmistöö on praegu käimas Dubniki küla läheduses, kus lõhkeainete abil aukudes purustatakse kipsilademed ja need siis käsikärudega välja veetakse ning sorteeritakse. Kipsi jahvatamine põlurammuks ja paremate osade põletamine side-segudeks toimub Irboska lähedal väikeses vabrikus ja teises suuremas tehases Irboska raudteajaama juures.

Võrreldes maailma suurte kipsitootjate maadega (USA — 5 milj., Prantsusmaa — 2,3 milj., Saksamaa — 1,5 milj. tonni) on Eesti ca 10.000-tonnise aastatoodang imeväike, kuid lademeist peaks piisama nii omamaiste tarvete katmiseks kui ka ekspordiks naabermaisse. 1936. a. eksporditi üle 6000 tonni 133.414 kr. väärtuses. Alabaster omab küllalt ilusaid värvitoone, kuid on kaunis pude materjal, ent tahaks uskuda, et tehniliselt peaks selle kasutamine meie käsitööstuses väikeste pisiesemete valmistamisel olema mõeldav.

Teisist vaadeldud tööstusettevõttest tuleb esikohale nihutada ajastu erilise olukorra tõttu meie maatööstuste iseloomulikumat kombinatid — nimelt veskid ühes kõrvaltööstustega. Eesti 1400 veskest on maa viljakuse tõttu õige suur protsent koondunud just Lõuna-Eestisse. Lihtsate leivajahu tootvate vesiveskite kõrval on siin terve rida moodseid, viimaseil aastail sisustatud püüli- ja mannaveskeid. Kohati on moodsaid suurveskeid asutatud otse imestamapanevalt tihedalt, näit. Ahja veskikonnas tuleb iga 6—8 km peale üks ajakohane veski.

Ringreisil leidsid külastamist Tähe & Ko veski Keilas, P. Lilleri Audru veski, O/Ü Radix'i veski Padise kloostri juures, O/Ü Abja linavabriku jahuveski, ins. Tuulsi veski Tõrvas ja Ahja veskikonnast hr. Toru Kiidjärve ning K. Ratasepa Sulbi veski. Neist on üksikud, näit. Audru ja Sulbi veskid, väga otstarbekalt ja moodsalt sisustatud, ning sellastesse veskitesse mahutatud kapitali võib hinnata ümarguselt 60.000—70.000 krooni peale.

Kogu Eesti veskite alla mahutatud kapitali kohta peaks suutma selgust anda teostatud majandusloendus, kuid umbkaudu võib arvata veskitesse investeeritud kapitali 25—30 milj. krooni peale. Veskid annavad tööd enam kui 3000-pealisele möldrite seisusele ning pole liialdus öelda, et leibkondadena 10.000—12.000 inimest möldri kutsetöö kaudu saab endale peatoidust.

Viimasel ajal riikliku viljapoliitika tulemusena aga ähvardab tööpuudus kogu meie veskiasjandusele üpris saatuslikuks kujuneda. Omavahelise konkurentsi tõttu on eriti Lõuna-Eestis möldritöö hinnad äärmiselt madalale aetud ja siiski puudub töö, kuna ulatuslik viljakokkuost tõmbab kõik tagavarad maalt ära; omal arvel töötamiseks aga puudub möldritel kapital. Oli juhus ühes moodsas maaveskis näha arveraamatut, kus hommikust kuni kella 15-ni oli brutto-sissetulek 238 senti, seejuures seisab veski teenistuses kaks möldrit! Hooajalise iseloomu tõttu ei ole veskitel nii-kui-nii aasta ringi tööd, kuid ulatusliku teravilja kokkuostu tõttu on nüüd ka varemalt edukad olnud tööhooajad jäänud üpris kesiseks ja vaevalt leidub aastas päevi, kus veskid saavad täie koormatusega tegutseda. Moodsate maaveskite töövõime on õige ulatuslik, näit. suudaks Audru veski toota 24 tunni jooksul 200 puuda püüli ja 2000 puuda leivajahu.

Tööpuudus on pannud kogu maa veskipidajad alarmseisukorda, ja kuigi võib ehk väita, et kohati veskipidajad ise on forsseerinud liialt kapitali paigutusega veskitesse, jääb ometi suur osa tekkinud raskusist meie vilja-poliitika ar-

vele. Veskipidajate olukord on praegu täiel määral mõtlemapanev.

Veskid on kujunenud kõikjal meie maatoöstuste südameiks. Seal, kus on vajalist veejõudu ja ettevõtlikkust, näeme, et elu oma vajaduste kohaselt on kujundanud huvitavaid combine'e. Tüübiline maatoöstuskeskuseks koosneb tavaliselt jahuveskist, villaketramistööstusest ja laualõikusest (näit. Kiidjärve, Tõrva, Audru), kuid esineb ka huvitavamaid moodustusi, näit. Padise kloostri juures O/Ü Radix'il on keraamikatööstus koos jahu- ja lauaveskiga, Abjas moodustavad ühe üksuse toorlina-, värnitsavabrik, laua-, villa- ja jahuveski, Salutagusel A. Korjus'e suurmaapidamisega liituvad piirituse-, pärmi- ja värnitsavabrikud. Ettevõtte toodab 160.000 naela pärimi aastas.

Ei taha ka märkimata jätta, et oma töölis- ja ametnikkonna eest mõni sellane maa-combine hoolitseb kaugelt enam kui isegi linna küllalt suured tööstusettevõtted. Näit. kõnealusel Salutaguse maatoöstuskeskuses on 100 töölise ja ametniku tarvis ehitatud mugavad, ilusad elamud ning loodud nõnda tingimused pidevaks tööjõubaasise alalhoiuks.

Maatoöstuskeskuste seas leidub liialtki suurejooneliselt projekteeritud tehaseid, nagu abjakate ettevõtte, kus hooajal Mats Kissa juhtimisel on tegevuses 160 inimest, ja värnitsavabrik töötab läbi kuni 1.000.000 kg linaseemet aastas, õlikoogid ekspordib Saksamaale ja 44 linaligu mahutavad igaüks à 1000 kilo toorlina. Ettevõtte ei tööta ümber mitte enese poolt kokku ostetud linu, vaid talumeeste omi ja ostutehing toimub pärast tööprotsessi lõppu. Abja tööstuskeskuses on tähelepanu väärt ka praegu seisev, kuid lähimal ajal käiku lasta loodetav linaõli keemiliselt uutmise vabrik, milline õli kättesaamiseks kasutab bensiini ja tootmisvõimelt on presside abil töötavast vabrikust kaks korda suurem. Lõuna-Eesti linakasvatuse pearajoonis on toorlina ja lina-seemne ümbertöötamisega tegelevate ettevõtete olemasolu mõistetav ja kahtlemata otstarbekas. Toorlinavabrikute võrgu laiendamine Petseri- ja Võrumaal peaks saama üheks tuleviku ülesandeks. Pealegi sel teel oleks ehk ainus võimalus ära hoida, et Võrumaa kauneid kala- ja vähijärvi talupojad vastutustundetult ei mürgitaks oma linalootustega. Säärane teguviis on küll praegugi keeldud, kuid kohalikud maa-konstaablid näivad seaduse tähte kõverdatav olude järgi, nagu võis Võru- ja Petserimaal mitmel pool märgata.

Mõtlemapanev on aga maa-combine'ides villatööstusis ehk villaveskides kapitali investeerimine ja ka nende otstarbekus. Villatööstused

talurahva majapidamistarvete rahuldamiseks siginnsid omal ajal olude sunnil. Säärane villatööstus kraasib ja ketrab kokkutoodud villa hooajal ja püüab lisaharuna kogu ettevõtte tegevust elustada just siis, kui laua- ja jahuveskis tegevus soikub. Kahtlemata oli sellaste ettevõtete töö otstarbekas ajal, millal meie kodumaal töötasid vaid suured kalevivabrikud. Ent nüüd, millal villavabrikute koguarv on tõusnud juba 9-sani ja osa neid linnadesse koondunud suurtööstuslike ettevõtteid ka maal oma villavastavõtupunktide kaudu on nõus talurahva tarbeid lõngaketramise ja ka riidekudumise alal kindlasti paremini täitma kui kohalikud villaveskid, muutub küsitavaks veskite juure monteeritud väikeste villatööstuste olemasolu. Maa-villaveskeil on tavaliselt 2—3 kraasi ja 1—2 selfaktorit ca 200 spindliga. Tööstuslikust seisukohast vaadatuna on siin tegemist poolsurnud masinate pargiga. Vaid üksikud sellased villatööstused, nagu Keilas „Tähe & Ko“, püüavad toota ka omal arvel. Esimene on meie tööstuslik arengus tuntud kui kalevivabrikute „ammaemand“, kuna Tallinnas Keila villaketramise ja kudumisetööstus ning A/S „Reinhold Tofer“ said sealt oma alguse.

Põllumehe enda linast temale valmiskauba tootmisel on õige avara turu saavutanud meie linavabrikud ja see tee näib otstarbekohasena ka villatööstusele. Maa väikeste villaveskite ajastu peaks meil olema möödas ning masinate näol uute kapitalide investeerimine sellasesse ettevõtteisse on rahvamajanduslikult mõttetu.

Kui kõnelda Lõuna-Eesti tööstuslikust palgest, siis on selles üheks väljapaistvaks osaks kahtlemata tekstiiltööstus, nimelt Pärnu, Viljandi, Mõisaküla linavabrikute, Sindi Tekstiilvabrikute Ühiseuse ja Tartus asuvate O/Ü „Meltsi“, „Estonia“ ja A. Kuusiku villavabrikute näol.

Neist külastatud Sindi Tekstiilvabrikute Ühiseus ei saa pretendeerida modernse käitise nimet, kuid hoolimata vanast masinate pargist, on need vabrikud kauniks töösinuse näiteks. Mitmekesisus tootmise alal, ajale kõhanemine ja leidlikkus on selle ettevõtte kandvaimaks jooneks. Muret valmistab vabrikule viimasel ajal trükitud puuvillkaupade alal tööpuudus, kuna välistellimised on ära langenud ja siseturul on rahva maitse just praegu kurve kootud kirjukaupade suunas. Riidetrükkimise alal omab Sindi huvitava ja täiusliku seadeldise, kus kõik selle toiminguga ühenduses olevad tööd püütakse sooritada omal jõul, alates valtside valmistamisest ja graveerimisest.

Teisena külastatud A/S Pärnu Linatööstus on Eesti moodsaim linatööstusettevõtte, ka oma ma-

sinat pargilt, ja elujõuliselt arenemas ulatuslikuks suurtööstuseks, kes täie tähelepanu suunab piseturul. Meeldiva mulje jätab vabrik just oma organisatsioonilt ja korrald, kusjuures pole unustatud ka töölist talle mugavate eriruumide soetamise näol. Kahjuks need ruumid ei leia aga kuigi palju kasutamist! A/S Pärnu Linatööstusel on üheks osakonnaks köietööstus, millise kasutuses seisab Eesti üks pikemaid tööstushooneid, nimelt 250 m pikkune köiekerutamisruum. Sama vabriku eriosakonnaks on betoonkivide tööstus 150.000-kivilise aastatoodanguga. Pärnu linavabrikule on tuska valmistavaks murcks kütteküsimus, kuna riiklikud ega craettevõtted ei ole suutelised vajalisel määral andma kütteainet ja sel aastal vabrik oma küttekriisi lahenduseks oli sunnitud ostma suurearvuliselt kokku puid ning koguni pinusid.

*

Peale tekstiiltööstuse kuulub Lõuna-Eesti hästiarenenud tööstusharude hulka metallitööstuse rühm — Pärnus A/S. M. Seileri ja R. Stryck'i mootoritehaste ja Tartus A/S. G & H. Lellepi, J. Ratniku ja G. Peetsi masinavabrikute, Peeter Jänese veskimasinat tehase, Tartu Alumiiniumivabriku „Tav“ ja A/S. Tartu Telefoni Vabriku näol.

Nimetatud tööstusettevõtteist on suur protsent iseseisvusajal oma praegused mõõdu saavutanud. Nii koondab A/S. M. Seileri masinatööstus 303 töölist ja toodab oma tuntud mootoreid üle 400 tüki aastas, konstrueerib ajakohaseid turbamasinaid, rehepeksugarnituure jne. G. & H. Lellepi masinavabrik Tartus oma 120 töölisega on töö raskuspunkti nihutanud valutöödele ja siin päris edukalt kasutanud masinaid. Mehaaniliste abinõude rakendamine valutööl võimaldab endise käsitöötamisega võrreldes kasutada kuni 3 korda vähem inimjõudu. A/S. G. & H. Lellepi, milline praegu töötab dir. Kühle juhtimisel, teiseks iseloomustavaks osaks on põllutöömashinad, kus ta erisortidega täiendab A/S. Franz Krulli kodumaal valmistatud põllutööriistade toodangut.

Väga otstarbeka ja ratsionaalselt korraldatud

tööprotsessi näiteks on suures enamikus ekspordiks töötav Tartu alumiiniumivabrik „Tav“. Tööpinge on siin niisama märkimisväärselt kõrge kui toodetavate artiklite rikkus ja tahe leida ning luua midagi uut.

A/S. Tartu Telefoni Vabrik, direktor A. Kõva juhtimisel, oma 225 töölisega on vaidlemata meie kvaliteetartikleid tootva tööstuse üheks kaunimaks ehteks. Viimasel ajal tööstuses rakendamist leidnud uuendusist võiks märkida laua-telefoniaparaatide kehade tootmist pressainest. Selleks toiminguks on rakendatud eriline press, mille üksiku stantsi hind on ainult 25.000 kr. Uued, ka meie siseturul tarvitusele tulevad lauaaparaadid on täiesti moodsa konstruktsiooniga. Vabrik toodab neid mustas, valges ja pruunis värvitoonis.

Märkimisväärne on A/S. Tartu Telefoni Vabrikus meil üldiselt vähe levinud Rootsi firma Ericsoni poolt valmistatud kontrollsüsteem, milline kaartide kontrollaparaati laskmise näol automaatselt märgib ära iga töölise kohta andmed tema tuleku ja mineku, puudumise ning hilinemise üle. Käitises, kus pannakse rõhku ratsionaalsele tööprotsessile, on sellane igapäevane ülevaade töölistkonna kohalolekust ja täpsusest äärmiselt oluline.

Vaadeldud metallitööstusrühm, peale Tartu Telefoni Vabriku ja „Tav'i“, kahjuks nii Pärnus kui ka osalt Tartus, kannatab õige tunduvalt viletsate ruumiliste tingimuste all, mis omakorda ka töölistkonnale jätab andmata nii mõnegi sotsiaalse uuenduse ja suurel määral pidurdab tööprotsessi ratsionaliseerimist, kuigi sel alal on üksikuid katseid siin ja seal märgata.

Seekordse tutvumisreisil kavva kuulusid üksiknähtusina veel Valga Tööstus-kaubandus A/S. VTK õllevabriku ja tuntud likööri tehase, Tartus J. Ilissoni mööblitööstuse, millise tooted ka Tallinna turul on hästi tuntud, „Bõningu“ moodsa pagari- ja kondiitrisuurtööstuse, Türi uue raadiosaatejaama ja Vana-Kuustes Ed. Otsa „Koordi“ talu kui tüübilise Lõuna-Eesti suurmajapidamise vaatlemised.

Sks.

Väikeste raamatuvõlgade sissenõudmine vajab lihtsamat korraldust

Levinuimaid nähtusi meie väikekaubanduses on võlgumüügid väiksemale tarvitajaskonnale.

Küll kaupmeeste organisatsioonid, küll kaupmehed ise omavaheliste kokkulepete teel on püüdnud tõkestada väikesi võlgumüüke, kuid tar-

vitajaskonna survele ei saa siiski, vähimalt tänapäeval, kuidagi võlgumüüke takistada. Asi isenesest ei olekski nii paheline, kui ei leiduks suur hulk tarvitajaid, kes püüavad vähemate summade viisi poes võlgu tcha. Kui siis kaup-

mees võla tasumise kohustust meele tuletab, otustab tarvitaja võla tasumata jätta ning astub mõne teise kaupmehe juure, kes omakorda palveile järele annab ning kaupu võlgu usaldab.

Sääraste väikeste võlgade sissenõudmine, kui nad ei ületa paarikümnet krooni, on kaupmehele äärmiselt tülikas. Tarvitaja, kelle võlg ei ole kuigi suur, kalkuleerib väga õieti, et kohtu teel võla nõudmine sünnitab kaupmehele nii suurt tüli, et ta kulude ja tülituste vältimiseks loobub kogunisti võla nõudmisest, kirjutades selle äri kahjudesse. Nii, nagu kogemused näitavad, kujundavad sääraseid väikesed nõudmised aasta lõpuks päris tähelepanitava kahjusumma. On koguni juhtumeid, kus kaupmees selle tagajärjel peab oma äri ukseid sulgema.

Selle tõttu peab iga kaupmees sääraseid kaotusi arvestama, kalkuleerides kaubahindu vastavalt kõrgemini. Sellest tingitud kõrgemate kaubahindadega kahjustatakse koguni teisi tarvitajaid, kes on sunnitud sellest tekkinud kahjud lõppude lõpuks kinni maksma.

Sellega ei piirdu kahjustamine üksnes kaupmehe enesega, vaid selle all kannatab üldsus — eriti soliidne tarvitajaskond. Selge on veel, et säärane väga levinud komme ei aita kaasa meie kaubandusmetoodide moderniseerimisele ja ajakohastamisele. Kaubandus-tööstuskoda on juba varemini võinud kinnitada, et väga suur osa meie kaubanduses leiduvaid väärnähtusi on tingitud tarvitajaskonna ebasoliidsusest. Siin ongi üks konkreetne näide selle kohta.

Tekib küsimus, kuidas piirata liigselt levivaid võlgumüüke. Üks reaalne ja võrdlemisi lihtsalt läbiviidav võimalus on järgmine:

Maksvat tsiviil-kohtupidamise seadust tuleks täiendada novelliga, mille kohaselt võimaldataks reeglipäraselt peetud vastavate raamatukeste väljavõtete esitamisel kohtule saada võla saldo

sissenõudmiseks kohtu otsus sundotsuse näol (s. o. ilma pooli välja kutsumata).

Säärane võimalus oleks tervitatav nii kaupmeeste, suuremate tarvitajate hulkade ja lõpuks ka kohtute poolt. Praegune kord, kus sääraseid nõudmised tuleb kohtus läbi viia harilikus tsiviilprotsessi korras, on lõpmata raske. Nõudmist tuleb enamalt jaolt tõendada tunnistajate ütlustega. Tunnistajana võib aga suuremalt jaolt esineda üksnes äriabiline. Väiksemas kaupluses äriabilise ärалubamine suuremaks osaks tööpäevast on väga raskesti läbiviidav. Pealegi ei piirdu suuremalt osalt asja arutamine ühe kohtuistungiga, vaid asja tuleb arutada mitu korda, olgu siis, et kostja on leidmata, talle kutse andmata või muul põhjusel.

Sageli viivitab võlgnik võla tasumisega üksnes selles teadmises, et protsess võib kesta õige mitu kuud.

On arusaadav, et sundotsuse võimaldamine eranditult kõikide äriühingute asjus on läbiviimatu. Sellekohast võimalust tuleks piirata mõnesuguse vähema nõudmise ülemmääraga. Samuti on arusaadav, et nõudmise aluseks peaks olema mõnesugune kinnitatud vormis raamat, milles võla olemasolu on kinnitatud kostja allkirjaga.

Antud sundotsuse tühistamist võiks kostja nõuda harilikus korras. Kuna aga suurem osa sääraseist nõudmisest kohtuotsuse olemasolul tõrjumata täidetakse, siis oleks kohtu töö selles osas märksa väiksem, kuna muude tõenduste ülesvõtmine sünniks üksnes erandlikult ja kostja nõudel.

On täiesti kindel, et tarvitaja teadlikkus sellest, et võla maksmatajätmisel on kaupmeeskonnal kiire võimalus selle sissenõudmiseks, kaotaks iseenesest praegu liig laialt esineva võlgustamise ja tasumatajätmise võtte.

E. Pg.

Märkmeid kaubanduselu päevaküsimuste kohta

Kaubanduselu ajakohastamine. Meie kaupmeeskond on elanud käesoleval aastal teataval määral kaubanduselu moderniseerimise, ajakohastamise aktsiooni tähe all. Kaupmeeskonnale on tulnud korduvalt etteheiteid puuduliku teenimise, ebakorrekse käitumise, mitteajakohaste müügiviiside, soovida jätvate vaateakende ja kaupluste sisustuse ning muu sellase kohta. Need tähelepanu juhtimised on tulnud meie kõrgemate majanduselu juhtide poolt, kusjuures

on pandud eriti südamele, et kaupmeeskond ise, oma avalik-õigusliku esinduse, Kaubandus-tööstuskoja näol astuks samme loeteldud puuduste kõrvaldamiseks. Seda on ka tehtud: Kaubandus-tööstuskoja poolt on korraldatud loengutesarju, käsitletud neid küsimusi kaupmeeste maakondlikel päevadel, juhitud nendele tähelepanu ajakirjanduses, kirjastatud vastavaid käsiraamatuid, viidud läbi (osalt veel teoksil) kindlate hindadega kauplemise süsteem jne. Sel-

gitustöös on Kaubandus-tööstuskoda tõhusalt toetanud kaupmeeskonna eraõiguslikud organisatsioonid, eesotsas ÜKSkeskliiduga.

Kõige selle juures tekib tahtmatult tarve mõtiskleda peamiselt kahe küsimuse üle:

Kas esineb meil kaubanduselus tõesti veel niipalju väärnähtusi, et sellased aktsioonid on põhjendatud?

Ja teiseks:

Millega seletada seda, et just nüüd, käesoleval aastal, see küsimus nii akuutseks on muutunud?

Ühenduses esimese küsimusega on kuulda kaupmeeskonnas siin-seal arvamisi, et kaupmeeskond ei ole ära teeninud temale langenud etteheiteid, millele lisatakse veel mõnel pool, et välismaal jätvat teenimine palju enam soovida.

On tõsi — kaupmeeskond kui tervik ei ole etteheiteid ära teeninud, sest väga paljudes ärides ei jäta teenimine ega käitumine, samuti kord, midagi soovida. Seepärast aga ei tohiks veel keegi end solvununa tunda: kui ühest saadetisest, n.-n. „stich“-proovina võetud proov osutub halvaks, ei usalda keegi enam ülejäänud saadetist. Täpselt sama lugu on ka siin: kui üksikute kaupmeeste juures tulevad ette mõned väärnähtused, siis paratamatult kõigutab see usku kogu kaupmeeskonda.

Samuti — kui on teada kellelgi ainult üks või kaks juhtu, tekib tahtmatult celdus, et teistel on igäühel samuti teada üksikud teisi juhtumeid — ja kui palju saame neid juhtumeid, antud juhul väärnähtusi, sel korral juba? Vastus oleks igatahes mäsandav. On aga täiesti selge, et see asi nii hull ikkagi ei ole.

Mis puutub aga argumenti, et välismaal jätvat teenimine veel enam soovida kui meil, siis ei tohiks juba printsibiis sellastele argumentidele kunagi appelleerida.

Kui kuskil midagi on halvem kui meil, siis ei saa ju seda ometi ceskujuks võtta! Ja pealegi on siiski üldiselt teada, et suuremas osas riiges kaubanduskultuur on siiski vanem ja kõrgem kui meil, ja sellest sõltuvana tohiks küll eeldada, et väärnähtuste arv seal ka suhteliselt on tunduvalt vähem.

Silmas pidades eeltoodut ei tule nii majandusministri, ministeeriumi, Kaubandus-tööstuskoja, ÜKSkeskliidu j. t. astunud samme, meie kaubanduselu ajakohastamiseks tõlgitseda kui otstarbetuid või koguni ülekohtuseid.

Iga kaupmehe pühaks kohuseks oleks selle küsimuse üle tõsiselt järele mõelda ja katsuda omalt poolt teha kõik mis võimalik, et tulevikus

sellaste aktsioonide ettevõtmine iseenesest tarbetuks muutub.

Teise küsimuse juures, nimelt, millega on seletatav käesoleva küsimuse selles ulatuses pävakorrale kerkimine just tänavu, võib märgata mitme momendi kokkulangemist. Kõigepaalt tuleb nimetada selle põhjusena, nii imelikult kui see ka kõlab, konjunktuuri paranemist.

On ju üldiselt teada ja täiesti selge, et kõik suuremaulatuselised aktsioonid, mille sihiks on maksvat olukorda parandada, võivad esile kerkida ikkagi ainult siis, kui olud on enam-vähem normaalsemad ja lahedamad, ühe sõnaga, konjunktuuri tõsuperioodil. Nii ka antud juhul. Kriisi ajal olid nii kaupmeeskonnal enesel kui ka kaubanduselu kõrgemal juhtidel käed tööd täis ainult selleks, et oleks võimalik kriisiraskusi kuidagi ületada. Kõik muu jäi tagaplaanile. Olu korra paranedes on aga hakatud tundma tarvet esinevate puuduste kõrvaldamiseks. See on kõigiti ka põhjendatud: paremaid aegu tuleb kasutada just selleks, et ajakohastada. Kui töösused uuendavad oma sisseseadeid, võtavad tarvitusele uusi ratsionaliseeritud töömehode, ehitavad ja korraldavad — siis on selge, et tuleb sama teha ka kaupmel.

Teise momendina küsimuse üleskerkimisel tuleb mainida meie majanduselu kõrgemate juhtide suurt aktiivsust, ka vähem tähtsais küsimusis, mis iseenesest on täiesti kooskõlas majanduselu suurema reguleerimise püüetega riigi poolt.

Lõpuks peab muu hulgas märkima, et elu arenguga tõusevad ka nõuded elu vastu. Ta peab suutma pakkuda rohkem kui 10 aastat tagasi. Mis oli hea siis, ei kõlba tänapäeval mitte. Samuti ka kaubanduses — kui revolutsiooniajal oli kaupmees see, kellega püüti olla sõber, et kaupa üldse saada, siis on nüüd selleks ostja, keda peab arvestama kaupmees, et üldse suuta midagi müüa; kui tol ajal oli vaateaken ainult selleks, et näidata, millist kaupa on veel olemas ja saada, siis on tänapäeval vaateakna mõte hoopis teine — meelitada ostjat ligi, tekitada temas ostuhuvi ja rahuldada tema ilumeelt.

Ajad muutuvad — peab muutuma ka kaupmees.

*

Kindlad hinnad. Üheks silmapaistvaimaks tänavuse aasta sündmuseks kaubanduselu ajakohastamises on kujunenud kindlate hindade maksmapanek.

Kaubandus-tööstuskoja poolt on see viidud

läbi Tallinnas valmisriiete-, riide- ja jalanõude-kaubanduses (viimases mõningate eranditega). Ka teistes linnades on mitmel pool üleminek kindlatele hindadele teostunud. Aktsioon ei ole veel täieliselt lõppenud.

On täiesti selge, et kindlate hindade süsteem on osutunud kõigiti otstarbekaks. Nii kaupmeeskond kui ka ostjaskond on rahuldatud — teisiti ei võigi see olla, kuna see on mõlema poole otsestest huvides.

Siinkohal ei saa aga jätta märkimata asjaolu, et siiski mõningaid, kuigi väga väheseid, kõrvalekaldumisi kindlatest hindadest on ette tulnud. See on äärmiselt kahetsetav ja veel enam hädahohtlik: sellaste juhtude sagenemine võib kogu raskusega üleschitatud süsteemi hävitada ja kaupmeeskonna vastu välja kutsuda ostjaskonna ning valitsusvõimude täielise usaldamatus. See oleks aga praegusel pineva võistluse ajajärgul rusikahoobiks näkku igale iseseisvale kaupmehele, eriti kui veel eeldada, et mõnedes kaupluste liikides kindlad hinnad kõikumattult edasi püksid.

Igal juhul peab iga kaupmees, kes kindlaid hindu rikub, teadma, et temale võib langeda vastutus kogu erakaupmeeskonna nime jäävas kompromiteerimises.

See ei ole, loomulikult, mingi hädakisa — rikkumiste arv on sedavõrd väike. Siiski tuleb aga sellele tõsist tähelepanu juhtida ja kõik rikkumiskatsed algidus lämmatada. Seda nõuab

Eesti kaupmeeskonna hea nimi! Kaupmeeste organisatsioonid peaksid oma liikmete tähelepanu tõsiselt sellaste kokkulepete rikkumiste puhul varitsevale hädahoole juhtima. Seda on mõnelt poolt juba tehtudki.

Kui aga mõnel alal peaks kuidagi kindlatest hindadest kõrvale kaldumisi rohkemal arvul ilmema, siis peaks kaupmeeskond senised, enamikus tagatisteta, lepped kindlasti kõrvale heitma ja sõlmima uued suuremate rahaliste tagatistega lepped, milliste pidamine peaks nüüd, kus ostjaskond juba kindlate hindadega enam-vähem on harjunud, olema vaidlematult kergem ja seega hädahoht leppes kõrvalekaldumises ja selle tõttu trahvi alla langemises tunduvalt väiksem. Õigupoolest jääb täiesti arusaamatuks mõnelt poolt avaldatud kartused tagatiste andmiseks, kuna tuleb ju usaldada ikkagi ainult iseennast! Kui väidetakse, et eksimused võivad tulla peamiselt äriteenijate süü läbi — siis on ju ometi võimalik ka neid kohustada, ja isegi karmide abinõudega (vallandamine, näiteks) lepete kohaselt toimima sundida. Ka äriteenija teadku, mis tähendab leping ja et see sõlmitakse ikkagi selleks, et temast kinni pidada.

Kuigi praegu ei ole mingit tõsist tarvet maksuvait n.n. aumehe-kokkuleppeilt tagatistega lepingutele üleminekuks, siiski tuleb seda võimalust igaks juhuks silmas pidada ja esimese tõsise tarbe tekkimisel kohe ellu rakendada.

—he.

Ratsionaliseerimise suunas

Üleriikliku Tekstiiltöösturite Ühingu märgukiri härra majandusministrile

Ühenduses meie majanduselus viimasel ajal päevakorda kerkinud nähtuste — nimelt tööjõu vähesusega ja moderniseerimise teel tootmiskulude kahandamise tarvilisusega — on Üleriiklik Tekstiiltöösturite Ühing erilist tähelepanu omistanud tööprotsessi ratsionaliseerimisele. Et aga tööstuste ratsionaliseerimisele üksikute ametasutuste kui ka tööliiskonna enese poolt on hakatud otsarbetult takistusi tegema, pöördus ÜTÜ alljärgneva märgukirjaga hr. majandusministri poole:

„Üleriiklik Tekstiiltöösturite Ühing, pöördudes Teie poole käesoleva palvega, on juhitud tahtest Teie kaasabil selgust tuua tekstiiltööstusharus tekkinud olukorda, kus tingitult Töötulide Lahendamise Komisjoni otsuseist ja Sotsiaalministeeriumi ametnike seisukohtadest on kerkinud raskused, mis ähvardavad eeloleva poolaasta

jooksul igasuguse ratsionaliseerimise ja sisemise ümberkorralduse tekstiiltööstuses seisma panna.

Meie arvates on ratsionaliseerimise teel tööpinge tõstmise ainsaks vahendiks, mis võimaldab Eesti tekstiiltööstusel püsida teiste maade konkurentsi tasemel ja tööliiskonna olukorda ning elustandardit parandada, neile enamteenimise võimalusi andes.

Oleme juba varemalt juhtinud sellele tähelepanu, et igasuviste Töötulide Lahendamise Komisjoni sunduslike otsuste teel töötasude tõstmine kuni 10% võrra on juba viinud tekstiiltööstuse piirini, kus iga selline palgatõus otseselt peab väljenduma valmisartiklite hinnatõus.

Töösturikond on jõudnud veendumusele, et

tööliste elujärje parandamist tuleb teostada teisel teel, ja nimelt — tööpinge tõstmise abil.

Ratsionaliseerimiseks on Eesti tekstiiltööstusel praegu küllaldasi võimalusi, kuna töötades 2—3-el harilikul teljel oleme tunduvalt maha jäänud muust maailmast, kus 4—6 teljel töötamist peetakse iseenesest mõistetavaks — ja mitte sugugi ekspluateerimiseks, vaid normaalsele tööli- sele jõukohaseks.

Rääkimata sellest, et ratsionaliseerimine aitaks praegusel tööjõu vähesuse perioodil üleaur- scid töökäsi vabastada teiste ülesannete jaoks, on tööpinge tõstmisel suur tähtsus kogu meie töösüsteemi moderniseerimisel ja rahvusliku töö- jõu otstarbekal kasutamisel.

Seoses ratsionaliseerimisega oleme viimasel aastail palunud võimaldada tekstiilmasinate sis- sevedu ainult vabrikute masinate pargi moderni- seerimiseks — mitte suurendamiseks. Teie kor- raldusel, Härra Minister, on see palve leidnud rahuldamist, kuid vabrikute moderniseerimisel on ainult siis mõtet, kui tööliskond õpib ja har- jub töötama senisest hoopis intensiivsemalt. On ilmne, et tööjõudu rakendades pingelisemalt kui praegu, vähenevad produktsioonikulud iga üksi- ku tootmisühiku kohta ja ühtlasi tõuseb nor- maalsel teel tööliste töötasu, ilma et tarvitseks

teostada järkjärgulisi palgatõstmisi töötulide kor- ras ja sellega seoses tõsta elukallidust.

Välja minnes neist seisukohtadest meie suu- rim tekstiiltööstusharu — puuvillavabrikud — on asunud järkjärgulisele ratsionaliseerimise lä- bivõimisele.

Ühenduses sellega kerkisid aga raskused töö- inspektsiooni ametkonna poolt. Toome näitena Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri Osa- ühisuse juhtumi.

Kreenholmis tekkinud palgatüli likvideerimi- sel Töötulide Lahendamise Komisjon omas otsu- ses 4. juunist 1937. a. ja tõlgenduses 22. juulist s. a. rõhutas, et palgatõstmisel peab silmas pi- dama tasunorme, mis töölistele tegelikult mak- seti 1. aprillil 1937. a. ja palga tõus peab olema töö eest samadel alustel.

Kreenholmi vabrikuis töötati senini kahel ja kolmel teljel. 16. juulil nimetatud vabrikud pai- gutasid tööle uusi töölisi, kellele anti käsitada neli telge, ja nende suhtes rakendati palgatabe- lid, mis olid kinnitatud tööinspektori poolt 16. dets. 1936. a. Loomulikult olid neis tabeleis hinnad pisut vähemad kui kolmel teljel tööta- jail, kuid võimaldasid töölistel senise kolmel teljel töötamisel saadud summast siiski 15% enam teenida. Peale selle teatas veel vabriku

Taimevõitehas

„OLIVIA“

Tallinn, Volta t. 3, tel. 431-97

Tootleb kõrgeväärtuslikku

taimevõid

„ASTA“

Kohale jõudnud

Inglise ja kodumaa

sügisuudised

üllikonna-, pallu-, mantli- ja kleidiriided ●

Julius Rosing

● TALLINN, S. KARJA 11. TELEF. 445-84 ●

valitsus, et Töötülide Lahendamise Komisjoni otsusel ta tõstab neil töölistel palka veel ettenähtud 8% võrra. Secga ulatub neljal teljel töötajate tööliste palgatõus kogusummas 23%-le.

Ent teatades neljal teljel töötamise hinnatabeli 7. jaoskonna tööinspektorile, ei kinnitanud viimane tabelit, põhjendades sellega, et 16. dets. 1936. a. kinnitatud nelja telje hinnatabeli alusel pole ühelegi töölisel enne 1. aprilli 1937. a. tegelikult palka makstud. Edasikaebuse jättis rahuldumata ka Töökaitse ja Sotsiaalkindlustuse Osakonna direktor, põhjendades, et neljal teljel töötavate kangrute tükitöö hinnatabelis on hinnad väiksemad kui maksti enne 1. aprilli 1937. a., s. o. siis, kui töötati kolmel teljel. Järelikult peab Sotsiaalministeerium neljal teljel töötamist küll seaduslikuks, kuid soovib, et tasu tuleb arvestada kolmetelje tabeli alusel.

Sellise süsteemi juures kaotab aga igasugune ratsionaliseerimine mõtte, sest suurendades näit.

Millal saame uue kaubandusseadustiku?

Ei ole vist enam kaugel aeg, kus saame uue tsiviilseadustiku. Aastatepikkuse töö tulemusena on valmimas lõplik celnoü ning olevat lootusi, et vananenud ning, mis peasi — võõrkeelne — Balti Eraseadus elab edasi ainult mälestusena. On tõesti võõrastav mõtelda, et riigis kõige rohkem rakendatav seadus — tsiviilseadustik — kõneleb veel tänapäeval näiteks mõisnike, talupoegade jne. seisusist. Teised, ja väga paljud anakronismid dikteerisid tarviduse kiires korras töötada välja uue seadustiku.

Kui Tsiviilseadustiku celnoü oli vastavas komisjonis juba lõplikku kuju omandamas, avaldati „Riigi Teatajas“ „Seaduste kogu“ seadus.

Seda seadust tervtasid õige laialdased ringkonnad. Tekitas ju see lootusi selleks, et lähima aja jooksul jõuame allikale, mille käsitlemisel muutuksid tarbetuks veel praegu kehtivad ja suurele hulgal täiesti kättesaamatud allikad — vene tsaari- ja koguni Kerenski-aegsed normid.

Kaubanduse ja tööstuse ringe rõõmustas julge otsus eriti. Praegu kehtiv (isegi see küsimus oli aastaid kahtluse all) Kaubandusseadustik on ajast ja arust läinud. Selle tegeliku kasutamise võimalused on kahanenud miinimumini. Isegi kohtupraktikas võime tähele panna, et nii nagu mõnesuguse vaikiva kokkuleppe tõttu loobutakse seda seadust kasutamast ning isegi kõige selgeilmelisemad kaubanduslikud küsimused püütakse lahendada tsiviilseaduste najal. Säärane olukord ei ole terve.

ühe tööliste telgede arvu 6-ni, ei alane tootmiskulud ühele valmiskauba üksusele sugugi, küll aga tõuseb tööliste palk hoolimata sellest, et igale juurdetulevale teljele ta proportsionaalselt annab vähem oma tööjõudu. Arvestades ka seda, et rohkemal telgedel töötamisel praakkauba hulk tõuseb, on säärane ratsionaliseerimine vabrikule ilmselt kahjulik. Vabrikuil on sel juhtumil lihtsam tööpinge suurendamise asemel suurendada tööliste arvu.

Ratsionaliseerimist takistavate vormiliste põhjuste esiletoomisel on aga täiesti unustatud, et sel teel võetakse ära ka töölistelt oma isikliku tubliduse abil enamteenimise võimalus, mis antud juhtumil teeks välja 15% + 8% palgatõstmist.

Meie palve, Härä Minister, oleks, et Teie põhimõtteliselt väljendaksite oma seisukohad ratsionaliseerimise küsimuses ja ühtlasi astuksite omalt poolt samme, et teiste ametasutiste korraldused tööstuse arengut ei pidurdaks.“

Olude sunnil on meil seaduseandlus käinud hoopis iseäralist rada. Kui mõne kaubandusliku küsimuse seaduseandluse kaudu lahendamine paratamatuks osutub, töötatakse välja uus eriseadus. Paralleelselt sellega kustutatakse lihtsalt vastavad kaubandusseadustiku eeskirjad.

Niiviisi on meie Kaubandusseadustik õigupoolest väärtusetuks muutunud. Kasutamist leiavad ainult üksikud peatükid või koguni üksikud paragraafid.

On selge, et seaduseandluses niisugune segadus ei tohiks kesta.

Käesoleva aasta kevadel oligi kuulda, et kohtuministeeriumis on asunud eeltööde tegemisele uue Kaubandusseadustiku koostamiseks. Ka Kaubandus-tööstuskoda andis asjaomaseile üle mõnesuguseid materjale.

Nüüd, üle poole aasta möödudes, ei ole enam midagi kuulda olnud, et seaduse koostamise tööd edeneksid.

Praegu, kus seaduseandlik aparaat maksimaalse pingega töötab, on ju tõesti raske asuda tööle, mis kindlasti võib kesta mitu aastat. Kuid kaubanduse ja tööstuse nõudmine uue ja ajakohase kaubandusseadustiku järele on sedavõrd suur ja õigustatud (tuletagem meeles üksnes juba vana nõudmist kaubanduskohtute järele), et tuleks leida teid ja abinõusid selleks, et praegu valitsev anarhhia kaubandusseadusis lõpeks ning pandaks nurgakivi igatsetud „Seaduste Kogule“.

E. Pg.

Kõlvatu võistlus niidikaubanduses

Kaubandus-tööstuskoda astus samme kõlvatu võistluse kõrvaldamiseks

Kaubandus-tööstuskoda on palunud Majandusministeeriumi lahkelt kaasabi meie niiditurul normaalolukorra jaluleseadmiseks, kuna seal on tulnud avalikuks nähtused, mis täieliselt on saanud kõlvatu võistluse aluseks ja mille kõrvaldamiseks Kaubandus-tööstuskodjal käsutada olevad abinõud on kitsad. Asjaolu seisab nimelt selles, et üksikud vähemad kodumaal töötavad õmblusniidi valmistajad ja turustajad on hakanud valmistama korralikele ettevõttele kahel teel halba konkurentsi: 1) nad kas lasevad niiti turule rullides, millel mõõt trükituna üldse puudub, missugused aga üldiselt oma kujult vastavad korralike ettevõtete rullidele, kusjuures nende vähemate ettevõtete niidirullidel aga niiti on 10—25% vähem kui korralike ettevõtete poolt turustatud niidirullidel; 2) nende vähemate ettevõtete niidirullidele on küll niidi pikkuse mõõdu peale pandud, kuid tegelikult on seal jällegi niiti 10—25% ja tihti isegi rohkem vähem. Säärase vähema arvu niidi kerimisega rullidele võivad need vähemad ettevõtted niiti müüa mõne protsendi võrra odavamalt kui korralikud ettevõtted, ja kuna ostjaskond ostetud niidi pikkust igakord loomulikult ei mõõda, kannatavad korralikud ettevõtted säärase talitamise all, kuna nende kaup nagu kallimaks osutub ja ostjaskond seda kaupa seepärast ka ei

osta. Korralikel ettevõttele on väga raske praegustes oludes selle kõlvatu võistluse vastu võidelda, sest see võitlus võiks sündida kahel teel: ostjate erakaebuse korras kriminaalalusel petmise pärast, mis aga on aegaviitev ja protsess annab venitada, või jälle Kõlvatu võistluse vastu võitlemise seaduse alusel, mis aga on reaalse vaid juhtumite juures, kus rullidele on mõõdu peale trükitud, tegelikult aga niiti on vähem. Kuid ka viimasel puhul on tulemused kahtlased, sest nagu näitasid Majandusministeeriumi poolt korraldatud ülekuulamised, seletavad ebakorralikud ettevõtted, et nende kerimismasinad selles süüdi olevat või jälle töölisel lohakad, nad ise aga tekkinud olukorras süütud on.

Kõigil neil põhjusil paistab Kaubandus-tööstuskodale ainukeseks reaalseks abinõuks tekkinud pahe vastu võitlemises olevat Majandusministeeriumi vahelesegamine, ja nimelt Kõlvatu võistluse vastu võitlemise seaduse § 20. alusel, milles paragraafis määratud õigust kasutades sundlikuks tuleks teha õmblusniidi rullidel niidi pikkuse nimetamine, mille vastu patustamine või jälle vähema arvu niidi pealekerimine süüdlase avaliku süüdistuse korras laseks vastutusele võtta, mis halva võistluse kiirelt ja otsustavalt lõpetaks.

Maksustamisküsimusi

Ärimaksustamisel tuleb vahet teha kaubandusliku ettevõtte ja kaubandusliku vahetalituse vahel.

Riigikohtu Administr. osak. nr. 220 — II — 1937 — all seletas: Kehtiv Ärimaksu seadus teeb vahet kaubandusliku ettevõtte ja kaubandusliku vahetalituse vahel ja näeb ette erialused nende läbikäikude kindlaksmääramiseks (§ 546). Maksnik on deklareerinud, et tema tegutseb (peale tööstusliku ala) kaubandusliku agentuuri alal ja taotleb, et sel alal teda maksustataks saadud provisjoni tasude alusel. Maksuasutused on aga asunud seisukohale, et maksnik on tegutsenud kaubandusliku ettevõtte ja on teda maksustanud läbimüügi alusel. Asjatoimetuse andmeist nähtub ja seda võtab ka Maksupeakomitee õigeks, et üks osa kaupa tuli välismaalt maksniku nimele ja tema lattu, teine osa tuli aga otsekohe siinsete kaupmeeste nimele. Mis puu-

tub esimesse ossa, siis selle osa pealt kaebaja maksustamine läbimüügi alusel on asjaolude kohaselt põhjendatud. Mis puutub aga teise ossa, siis maksuasutused ei ole tarviliselt selgitanud, kellenä maksnik selle osa suhtes on tegutsenud, s. o. kas kaubandusliku ettevõtte või kaubandusliku vahetalitajana. 1934. a. lisaärimaksu asjas on toime pandud ekspertiis ning eksperdid on jõudnud otsusele, et selle kauba suhtes, mis välisfirmade poolt on vahetult saadetud sinseile kaubaostjaile, maksnik on tegutsenud vahetalitajana puhtal kujul. Kuigi provisjoni arveid ei saa lugeda küllaldasiks tõendusiks provisjoni arvestamiseks, ei määra ka seadus, et sellaseiks tõendusiks võivad olla ainult vastavad lepingud. 1934. a. lisaärimaksu asjas kaebaja esitas

Riigikohtule mitmete Tallinna firmade poolt väljaantud tõendused, milledest samuti võib järeldada, et maksnik on tegutsenud ainult vahetalitajana nende kaupade suhtes, mis välisfirma-de poolt on vahetult saadatud siinseile kauba-ostjaile. Kuna Maksupeakomitee ei ole asja

tarviliselt selgitanud, siis ei või tema kaevatud otsus püsima jääda.

Eeltoodud põhjendusil Riigikohus otsustas: Maksupeakomitee otsus tühistada ja asi Maksupeakomiteele uueks otsustamiseks saata.

Tähelepanдав kõrgema asime kohtu otsus

Hiljuti läbistas ajalehti teade, et ühe orga-nisatsiooni nõuded, kes oli mitmele isikule ilma nende sellekohase soovivaalduseta loteriipiletid kätte saatnud, loteriipiletite hinna tasumise as-jas on tagasi lükatud.

Seni olid säärased nõudmised rahuldamist leidnud. Nõudmiste rahuldamine põhjenes meie Balti Erascaduse eeskirjadel, mille järgi lepingu sõlmimine võib toimuda ka vaikselt — üksnes sel teel, et pooled asuvad neile lubatud õigusi teostama. Loteriipiletite suhtes väljendus sää-rane vaikiv nõusoleku andmine sellega, et isik, kellele pilet saadeti, seda ei tagastanud ning enda käes hoidis kuni loosimise teostamiseni. Nüüd on aga kohus tõsitanud, et teatavail tingimusil on loteriipiletite tagastamine kuludega seotud. Seda arvesse võttes ei saa kõnelda vaikivast nõusoleku avaldamisest, kuna kedagi ei saa ühe-külgselt kohustada kulude kandmiseks, milleks vastav isik ei ole mingit soovi avaldanud.

Kuna loteriipilet moodustab enesest päris hariliku tsiviilõigusliku objekti, siis näib tekki-vat võimalus sellest olukorrast järeldusi teha ka teiste objektide — kaubanduselus kaupade — suhtes. Säärase kohtupraktika püsima jäädes tuleks arvestada tulevikus seda, et kui mõnele isi-kule tema poolt soovi avaldamata kaup koju saadetakse ja kui kauba tagastamine ka kõige minimaalsemate kuludega on seotud, siis ei te-kiks sellest kauba saajale mingisuguseid kohus-tavaid järeldusi, olgugi et kauba saatmisel selle tagastamine tchingust loobumise tahte avaldu-seks kvalifitseeritakse.

Seejärel tuleks kaupade pakkumisel teatud ettevaatusega talitada juhtudel, kus kaubandus-likus läbikäimises ei ole vastupidine komme elu-õigust leidnud.

E. Pg.

Vanad ja uued sõbrad!

Kõigile teatan, et tänasest alates on minu asutuse nimeks

RESTORAN

„LÕBUS TALUPOEG“

Tallinn, Kopli t. 14. Tel. 438-25

Rahvuslik riietus. Mulgikapsad

Seajalad ja kannuõlu

Palun, astuge sisse!

Tervist!

Vana sõprusega

NIILUS

Majanduslikke teateid.

Kaubandus-tööstuskoda pooldab elektrimajanduse näituse korraldamist

Majandusministeerium on küsinud koja arva-mist „raadio- ja elektrimajanduse“ näituse korraldamise kohta, milleks ministeeriumilt luba on palutud.

Kaubandus-tööstuskoda on ministeeriumile teatanud, et kui vastavad firmad näituse korraldamise vastu huvi tunnevad, siis koda omalt poolt peab näitust kõigiti otstarbekohaseks raadio- ja elektritarvete suuremaks propageerimiseks.

Eesti-Soome kaubalepingu lisa- kokkulepe,

mille sõlmimiseks läbirääkimised keetsid Helsingis möödunud kuul üle paari nädala ja millest Eesti delegatsiooni liikmena võttis osa ka Kaubandus-tööstuskoja direktor M. Hurt, hakkab kehtima pärast mõlema poole valitsuste poolt ratifitseerimist arvatavasti 1. oktoobrist s. a.

Pärast ratifitseerimist loodame kokkuleppe sisulisele arutlusele tagasi tulla.

Majandusministri tähelepanu- juhtimine ärielu puudusile

Majandusminister on saatnud Kaubandus-tööstuskojale pikema kirja, kus ta, tunnustades küll täieliselt koja poolt viimasel ajal astunud samme meie ärielu ajakohastamiseks, peab tarviliseks veelkord juhtida tähelepanu väärnähtsile meie ärielus.

Kokku võttes märgib minister oma kirjas:

1) Tihti jätab teenimine ärides veel palju soovida, eriti suuri eksimusi tuleb müüjaskonna poolt ette käitumises.

2) Kaupmeeskond ei ole ostjaskonnale küllalt vastutulelik, kui tahetakse ostetud esemeid, mis ühel või teisel põhjusel sobimatuks on osutunud, ümber vahetada.

3) Liiga vähe praktiseeritakse suuremate ettevõtete poolt pakkide koju kättesaatmist.

4) Pahatihti riivatakse ostjaskonna rahvuslike tundeid sel teel, et kõnetatakse ostjaid võõrkeeles, kuigi vähimalt 90% ostjaskonnast on eestlased.

5) Vaateaknad jätavad üldiselt väga palju soovida, kuigi kesklinnas on ka väga häid vaateaknaid.

Minister palub Kaubandus-tööstuskoda leida teid nende puuduste kõrvaldamiseks.

Kaubandus-tööstuskoda saatis nimetatud kirjast ära kirjad kõikidele kaupmeeste organisatsioonidele üle maa, paludes neid küsimustele täit tähelepanu kinkida ja oma liikmeile südamele panna kirjas avaldatud soove võimaluse piires täitmisele võtta.

Pealeselle kavatseb koda koostada vastava üleskute ja selle kõikidele kaupmeestele üle maa koju kätte saata, et sellega kõiki kaupmeeskonnaringe ajakohastamise aktsiooniga kaasa tömmata.

Endastmõistetavalt ei ole võimalik siin suuri paremusi üle-öö saavutada, kuid koda on viimasel ajal teinud ja teeb ka tulevikus kõik, mis tema võimuses meie ärielu ajakohastamiseks.

Uue ärimaksuseaduse

viimistlustöö on vastaval pool käimas. Põhiäri-maksu (ärijärgude) liigitelu ei ole veel valminud. Igal juhul on see kindlasti Kaubandus-tööstuskojale seisukoha võtmiseks lubatud saata.

Möödunud nädalal on majandusringide delegatsioon ja rida koja juhtivaid ametnikke käinud majandusministri juures oma seisukohti avaldamas või juba esitatud seisukohti selgitamas. Minister on majandusringide kaalutud ettepanekuile üldiselt väga heatahtlikult suhtunud.

Majandusringkondades on mõnel pool avaldatud kartust, et uue eelnõuga maksukoormatus ettevõttele tunduvat tõusvat.

Kuigi siin, loomulikult, midagi kindlat enne ütelda ei saa, kui seadus välja on kuulutatud, siiski näib, et kartused vähimalt tunduvaks maksukoorma tõusuks tohiks, seniseid meeoleusid arvestades, olla vähe põhjendatud.

Küll aga töötab uus eelnõu mõnes osas vahest senisest õiglasemat maksukoorma jaotust.

**RÄTSEP-
MEISTER**

J. PUKSBERG

PIKK 37, KÕNETRAAT 441-79

Teatan oma lugupeetud tellijaskonnale, et olen käes-
olevaks hooajaks saanud uusi mustreid suures valikus

Inglise ja kodumaa riided

I klassi töö, mis rahuldab kõige nõudlikuma tellija. Järelmaks võimaldatud.

Antakse üürile frakk-, smoking-ülikondi ja tsillindreid.

Äriteenijate kursus Tallinnas algab 6. oktoobril.

Kaubandus-tööstuskoja poolt käesoleval sügisel korraldatava äriteenijate kursuse algus on tulnud tehnilisel põhjusil uhe nädala võrra edasi lükata. Kursused algavad nüüd kavakohaselt 6. oktoobril Kaubandus-tööstuskoja saalis. Täpsemad kavad saadetakse koja poolt Tallinna

kaupmeeskonnale koju kätte ja avaldatakse ka „Kaub.-tööstuskoja Teataja“ järgmises numbris.

Türgi firma on huvitatud nahkade ja villasisseveost

Ohannes Y. Bakalian, Posta Kutusu 411, Istanbul, on huvitatud nahkade, karusnahkade ja villa sisseveost Eestisse.

Äride register

augustikuu teisel poolel.

Registreeritud uued firmad:

1. Helene Abel, Rakvere, Tallinna 23, koloniaal- ja veinikauplus.
2. A. Adoma, Tallinn, Kivimurru 15, liha-kauplus, ärip. Adele Adoma.
3. J. Allas, Tartu, Roosi 14, veokauplus veautolt, ärip. Jaan Allas.
4. Joann Baranovski, Kulje v., Rozitsa k., segakauplus.
5. E. Deksnis, Tartu, Riia 17, naisterahva kübaraäri, ärip. Emma Deksnis.
6. Kunstlilletööstus „Orchidee“ H. Dettmering, Tallinn, Harju 48, ärip. Hugo-Paul Dettmering.
7. Selli veski Aksel Eichhorn, Rapla v., Selli as., jahuveski, saeveski ja elektrijaam.
8. Bernhards Eidus, Tallinn, Aia 1, toiduainete- ja lihakauplus.
9. K. Eina ja A. Lukats, Viljandi, Lossi 28, juuksetööstus, täisühing, täisosanikud Kusta Eina ja Arkadi Lukats, osakap. Kr. 200.—
10. J. Elbing, S.-Kõpu v., jahu-, villa- ja saeveski, ärip. Johan Elbing.
11. Zinaida Grünberg, Tallinn, Imanta 31, pudukauplus.
12. T. Hamburg, Juuru v., toiduainetekauplus, ärip. Tiiu Hamburg.
13. Arthur Haran, Tartu, Sõbra 39, toiduainetekauplus.
14. Marie Johanson, Tallinn, Niine 8-a, jalaõudetööstus.
15. A. Jädal, Tallinn, Valgevase 8-a—1, remont-maalritööd, ärip. Aleksander-Eduard Jädal.
16. Mai Järv, Rakvere, Viru 15, toiduainetekauplus.
17. Marie Jürisson, Pärnu, Rohu 3, toiduainetekauplus.
18. Anna Kaljo, Haapsalu, Uus-Sadama 1-a, toiduainetekauplus.
19. Arnold Karing, Paide, Turg 15, liha- ja lihasaaduste-kauplus.
20. A. Karu, Kastre-Võnnu v., segakauplus, ärip. Aliide Karu.
22. E. Karu, Tallinn, Kasarmu 6, elektro-mehaanika töökoda, ärip. Edgar Karu.
23. Larissa Kaur, Tallinn, Tsemendi 8, toiduainete- ja piimakauplus.
24. P. Keller, Tartu, Riiutli 4, toiduainetekauplus, ärip. Paul Keller.
25. A. Kivi, Otepää, Turg 7, segakauplus, ärip. Aleksander Kivi.
26. Ülo Koitla, Tallinn, Kivimurru 3, toiduainetekauplus.
27. Elmar Kold, Kilingi-Nõmme, Pärnu 35, raadio-, jalgrataste-, muusikariistade-, jahitarvete-, laskeriistade- ja elektritarvete-kauplus.
28. J. Koort „Nobless“, Tartu, Võidu 12, kiirpressimis- ja puhastustööstus, ärip. Johannes Koort.
29. Kriisk, Tallinn, Jakobsoni 20, saun, ärip. Elli Kriisk.
30. E. Kruse, Tallinn, Müünivahe 30, saun, ärip. Ellen-Agnes Kruse.
31. Heinrich Kubu, Pärnu, Kalevi 14, paberi-, kirjutusmaterjali- ja mänguasjadekauplus.
32. Kuuse ja Siilmann, Tallinn, Kullasepa 4, raadioäri, täisühing, täisosanikud Juhan Kuuse ja Evald Siilmann, osakap. Kr. 500.—
33. Leonhard Köbas, Rakvere, ehitustööde ettevõtja.
- 33-a A. Laanemaa, Tartu, Puiestee 8, vilja- ja jahuäri, ärip. Aadu Laanemaa.
34. A. Landsmann, Tallinn, Endla 38, pudu- ja kirjutustarvete-kauplus, ärip. Adolfine-Hilda Landsmann.
35. Aleksander Leon, Anna v., kraavikaevamistö.
36. H. Luts, Tartu, Jaama 12, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Harald Luts.
37. Ernst Luukas ja Ko, Tõrva, Kaubahoov 5, liha-, vonsti- ja delikatesskauplus, täisühing, täisosanikud Ernst Luukas ja August Luukas, osakapital Kr. 250.—
38. Martin Lätti, Pärnu, Uus-Sauga 23, põlusaaduste ost ja müük kogu Eestis.
39. Karl Maasing, Pärnu, Vee 3, toiduainetekauplus.
40. Aleksander F. Martinson, Tallinn, Piritatee 10—8, agentuur.
41. Restoran „Nord“ M. Mirovič, Tapa, Pikk 20, ärip. Miili Mirovič.
42. B. Morosov, Narva, Posti 55, toiduainetekauplus, ärip. Boris Morosov.
43. Aliide Nurk, Pada v., segakauplus.
44. J. Oinas, karusnahkade parkimis- ja värvimistööstuse tooted, Tallinn, Pikk 3, karusnahkade, vaipade ja lõngade müük, ärip. Joosep Oinas.
45. V. Pallok, Tartu, Raekoja 12, rohu- ja värvikauplus, ärip. Viireen-Anna Pallok.
46. Oed Pallon, Tallinn, V.-Kalamaja 7—4, agentuuräri (vana raud), täisühing, täiosa-

- nikud Hildegard Pallon, Frieda Pallon ja Eulalie Pallon, osakap. Kr. 120.—.
47. A. Pehme, Mõisaküla, Pärnu 41, pagariäri, ärip. Aurelie Pehme.
48. Vidrik Püss, Haanja v., telliskivitööstus.
49. M. Raav, Tallinn, Loode 1, lihakauplus, ärip. Miina Raav.
50. Georg Renn, Tallinn, Tina 24, toiduainetekauplus.
51. Rudolf Resnis, Tallinn, Öle 18, autokere-töötuba.
52. Liisa Riismann, Tallinn, Karu 2, toiduainetekauplus.
53. A. Rosenstein, Tartu, Raekoja 21, raamatu-antikvariaat ja laenuraamatukogu, ärip. Alvy Maria Rosenstein.
54. K. Ruval ja Ko, Tallinn, Pärnu mnt. 59, mööblitööstus, täisühing, täisosanikud Karla Ruval ja Juuli Moorus, osakap. Kr. 500.—.
55. Helmi Saar, Tallinn, Toom-Kuninga 26, toiduainetekauplus.
56. Ernst Schiller, Tallinn, Saiakang 2, keldalade esindus.
57. Liina Schneider, Tallinn, Paldiski mnt. 30, toiduainetekauplus.
58. Juuli Selli, Tallinn, Vilmsi 2, toiduainetekauplus.
59. Aleksander Stankevits, Pärnu, Kalda 7, restoran.
60. „Modell“ R. Stark ja R. Aronovitsch, Tallinn, Harju 32, valmisriieteäri, täisühing, täisosanikud Rebekka Stark ja Rebekka Aronovitsch, osakap. Kr. 10.000.—.
61. Voldemar Sööt, Aaspere v., Loobu as., jahu- ja saeveski.
62. M. Tammerik, Tartu, Rüütli 18, toiduainetekauplus, ärip. Marie-Liisa Tammerik.
63. A. Tark, Tallinn, Liivalaia 23, pudu- ja kirjutusmaterjalikauplus, ärip. Alma Tark.
64. Ants Terase, Tallinn, Soo 2-a, mehaanika- ja matriitsitöökoda.
65. P. Tikenberg, Tallinn, Liivalaia 25, lihasaaduste ümbertöötamine ja vorstide valmistamine, ärip. Priidik Tikenberg.
66. A. Tikerber, Tartu, Mäe 12, toiduainetekauplus, ärip. Albert Tikerber.
67. J. Tilk, Tartu, Puiestee 28, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Jaan Tilk.
68. Juhan Tilla, Vana-Kariste v., saeveski.
69. H. Tuults, Kõo v., Võhma, toiduainete- ja õllekauplus, ärip. Helga Tuults.
70. A. Tuul, Tartu, Kesk 7, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Aleksander Tuul.
71. A. Vaher-Siida, Tartu, Narva 96, mööbliaari, ärip. August Rudolf Vaher-Siida.
72. R. Vahi, Tartu, Fortuna 1, vanakraami-kauplus, ärip. Rudolf Vahi.
73. Heinrich Vanatõa, Pärnu, Riia mnt. 17, lihakauplus.
74. Minna Vassiljeva, Petseri, Võru t., Kalaturg, kalakauplus.
75. F. Vihvelin, Viljandi, Tartu 6, elektri-, foto- ja raadioäri, ärip. Frits Vihvelin.
76. Elisabet Villipart, Pärnu, Liiva 19, toiduainetekauplus.
77. A. Vinnal, Paistu v., Evarti, jahuveski, ärip. August Vinnal.
78. Jevdokia Vinogradov, Meremäe v., segakauplus.
79. Aleksander Volkov, Kulje v., segakauplus.
80. Juukselõikamise-töötuba „Lyona“ A. Õun, Tallinn, Tartu 19, ärip. Alice Õun.

Registreeritud muudatused:

1. Karl Amann'i, kes peab segakauplust Urvaste v., uueks perekonnanimeks on „Alleksaar“.
2. Viktor Annus lõpetanud toiduainetekaupluse Tallinnas, Israeli 21; peab samasugust kauplust Tallinn, Siiversi 5.
3. Aleksander Arbutam'i, kes peab Kuivajõe v., Kolu k. koloniaalkauplust, uueks perekonnanimeks on „Tamme“.
4. Jüri Armei vorstitööstus ja lihakauplus asuvad nüüd Pärnus, Riia mnt. 87 (enne Pärnu, Rähna 7 ja Riia mnt. 91).
5. Friedrich Arnemann'i, kes peab segakauplust Tori v., Randivälja k., uueks perekonnanimeks on „Areneem“.
6. Paul Aunap jätkab äritegevust kruntide ja majade müügi-ostu vahetalituse alal Tallinnas, Vene 19—4, firma all „P. Aunap“.
7. Tehnikabüroo Berg & Ko, Tallinn, Estonia pst. 27, sõlmitud uus usaldusühingu leping.
8. Valter Berg, kes peab Võrus, Tartu 9-b, põllumajanduskauplust, uueks ees- ja perekonnanimeks on „Valdo Pärge“.
9. August Bergmann'i, kes peab puuhoovi Tallinnas, Soo 2, perekonnanimeks on „Permann“.

JULIUS KULL

Rätsepaäri

S. Karja 6-3, Tallinn

Telefon 468-37

S ü g i s h o o a j a k s

kohale jõudnud suures val-
kus moodsald inglise riideid

10. Paul Birnbaum'i uueks perekonnanimemeks on „Pirnpuu“ ja tema Orava v. asuva segakaupluse firmaks on „Paul Pirnpuu segakauplus“.
11. Aleksander Blumberg'i, kes peab Kaisma v. jahu- ja saeveskit ja metsatööstust, uueks perekonnanimemeks on „Valguta“.
12. Johann Blumenfeldt'i graafikatööstuse agentuur asub Nõmmel, Valdeki 14 (enne Tallinn, Klaasingi 3-a).
13. Boris Burenkov lõpetanud mööbli- ja polsterdamistööstuse Tartus, Tahe 64, edasi peab mööblitööstust Tartus, Fortuna 1.
14. Tõnis Buschi tee- ja söögimaja asub Tartus, Holmi 17 (enne Uueturu 33).
15. Anna Didvig jätkab äritegevust, avades toiduainetekaupluse Tallinnas, Koidu 118.
16. Otto Didvig avanud veel toiduainetekaupluse Tallinnas, Veizenbergi 27.
17. Johannes Egeri, kes peab Kaisma v., Kaisma k., toiduainetekauplust, uueks perekonnanimemeks on „Reimets“.
18. Johan Ehrendorfi, kes peab Loodi v. jahuveskit, uueks perekonnanimemeks on „Einla“.
19. Anette Ehrenverti, kes peab einelauda Türil, Vähjandi 14, uueks perekonnanimemeks on „Lepik“.
20. Aleksander Eigelmann lõpetanud segakaupluse Salla v. ja segaraudkivide veo, avanud autoveoäri; firma asukohaks on Nõmme, Kirilku 3.
21. Ruben Eitelberg avanud Pärnus, Tallinna 89 savi- ja telliskivitööstuse, kus prokuura antud Hanno Eitelberg'ile ja piiratud prokuura August Porgale; segakauplust Viljandis, Lossi 21 peab edasi.
22. Jakob Erbseni, kes peab lihakauplust Tallinnas, K.-Ameerika 16, uueks perekonnanimemeks on „Ehasalu“.
23. Elisabeth Ermann avanud toiduainetekaupluse Nõmmel, S. Pärnu mnt. 165, edasi peab ka samasugust kauplust Nõmmel, Põllu 89.
24. Liisa Falkenberg lõpetanud toiduainetekaupluse Pärnus, Possieti 13, edasi peab samasugust kauplust Pärnus, Malmö 25.
25. Jakob Glaseni, kes peab jahu- ja saeveskit Orava v., uueks perekonnanimemeks on „Klaas“.
26. Hans Grossthal lõpetanud saapatööstuse ja saapakaupluse Valgas, Vabaduse 12; edasi peab saapakauplust Võrus, Jüri 5.
27. Mart Gründorfi, kes peab jahuveskit ja saeveskit Jarvakandi v., Kokuta k., uueks perekonnanimemeks on „Rohela“.
28. Ludmilla Haberkorni, kes peab pesu- ja riideäri Narvas, Suve 7—7, uueks perekonnanimemeks on „Leek“.
29. Eduard Hanko jätkab äritegevust, avades toiduainetekaupluse Tallinnas, Lembitu 7, firma all „Ed. Hanko“.
30. Ella Heideck'i, kes peab pagari- ja kondiitriäri Tartus, Vene 4, uueks perekonnanimemeks on „Heinleht“.
31. Marie Heidelbergi mänguasjadeäri asub Tallinn, Raekoja pl. 10 (enne Raekoja 18).
32. Peeter Helsteini, kes peab segakauplust Pindi v., uueks perekonnanimemeks on „Heliste“.
33. Eesti Inkasso Büroo F. Hippus asub Tallinn, Lai 34—4 (enne Dunkri 3).
34. Ernst Hummeli, kes peab Esna v. jahuveskit, uueks perekonnanimemeks on „Hele-nurm“.
35. Bernhard Johanson'i segakauplus asub Kuressaare, Turu 9 (enne Lossi 39).
36. Jakob Josepsoni, kes peab toiduainetekauplust Haljala v., uueks perekonnanimemeks on „Jõe“.
37. Eduard Jursi naha- ja jalanõudekauplus asub Võru, Jüri 16 (enne Jüri 5-a).
38. Natalie Jutmanni, kes peab kübaraäri Rakveres, Pikk 8, uueks ees- ja perekonnanimemeks on „Elvi Velling“.
39. Aleksander Jänes jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Vabriku 11 vanaraua- ja nahakaupluse.
40. Melanie Kaisfeldt'i, kes peab Penuja alevikus segakauplust, uueks ees- ja perekonnanimemeks on „Maria Kose“.
41. Ferdinand Kalepi büroomasinate ja kantseleitarvete müük asub Tallinn, Roosikrantsi 17—10 (enne K.-Kalamaja 7—3).
42. Erich Kaljoti stantsimistööstus asub Tallinn, Tõnismägi 7 (enne Narva mnt. 19).
43. Anna Kanepi toiduainetekauplus asub Valga, Võru 42 (enne Võru 23).
44. Jakob Kanger jätkab äritegevust veo-kaupluse alal veoautolt, firma asukohaks jääb Tartu, Salme 31.

BIRK'i

VÄRVIMISETÖÖSTUS

APRETUUR-, DEKATUUR, KEEMILINE PUHASTUS

OMAL ALAL MOODSAIM EESTIS

MAAKRI T. 23. TEL. 307-07

RAEKOJAPL. 13. TEL. 429-28

HINNAD MÕÖDUKADI

45. Johannes Karelson'i, kes peab Koigi v. Pärnu me as., jahu- ja saeveskit, uueks ees- ja perekonnanimeks on „Juhan Aava“.
46. Osvald Kaschani, kes peab einelauda Laius-Tahlkvere v., uueks perekonnanimeks on „Kasemaa“.
47. August Keedu'se toiduainetekauplus asub Tartus, Tööstuse 11 (enne Tööstuse 30).
48. Ida-Marie Keiju, kes peab toiduainetekauplust Tartus, Meltsiveski 80, uueks perekonnanimeks on „Koiu“.
49. Irina Kiisel, kes peab toiduainetekauplust Rakveres, Lille 8, uueks ees- ja perekonnanimeks on „Riinu Kaldre“.
50. Hilda Klaar jätkab äritegevust, avades toiduainetekaupluse Viljandis, Kivi 7, firma all „H. Klaar“.
51. Moesalong „Maret“ V. Klaasmann, Tallinn, ärip. Varvara Kvaasmann surmud, pärandustombu hooldajaks määratud Edgar Klaasmann ja August Schönberg.
52. Ariadne Kleini, kes peab Pärnus, Munga 2, söögisaali, uueks perekonnanimeks on „Kalda“.
53. Johannes Kniemann'i uueks perekonnanimeks on „Kalleve“ ja tema Puurmanni v. asuva toiduainetekaupluse ja jahu- ja saeveski firmaks on „J. Kalleve“.
54. Jaan Kolsar jätkab äritegevust avades Luke v. talurahvatarvete kaupluse.
55. Andres Koni lõpetanud lihakaupluse Tallinnas, Girgensoni 29; edasi peab lihakauplust Tallinnas, U.-Kalamaja 37.
56. H. Koppel, Tartu, Riia 19, kirjutusmaterjalikauplus, ettevõtte ühes firma tarvitamise õigusega üle läinud Leida Koppel'ile.
57. Maria Kopperman avanud pesuõmblemistööstuse Tallinnas, V.-Karja 2, samas peab ka pudu- ja pesukauplust.
58. Katarina Kotkas avanud toiduainetekaupluse Tallinnas, Siiversi 7, peab edasi ka samasugust kauplust Tallinnas, Kristiine 27.
59. Jaan Kottisse ahjumaterjalide ladu asub Tartus, Võru 106 (enne Võru 51).
60. Johannes Kranfeldt'i, kes peab talurahvatarvete-kauplust Anija v., uueks perekonnanimeks on „Kallang“.
61. Olga Kristelstein'i, kes peab Mäetaguse v. segakauplust, uueks perekonnanimeks on „Kiiver“.
62. Harja- ja pintslitööstus Rud. Kuhu, Võru. Kreutzvaldi 60, äripidaja Valeria Teder'i uueks perekonnanimeks abiellumise läbi on „Kuhi“.
63. Liisi Kurismanni uueks perekonnanimeks on „Kaldma“ ja tema Haapsalus, Viidemanni 7 asuva õmblustöökoja firmaks on „L. Kaldma“.
64. Oskar Kuusk'i lihakauplus asub Tallinnas, Kanarbiku 19 (enne Kanarbiku 8).
65. Julius Kähri toiduainetekauplus asub Valga, Lai 20 (enne Lai 25).
66. Maria Laager'i, kes peab Koigi v. segakauplust, uueks perekonnanimeks on „Lui-gelaht“.
67. Taavet Lakk lõpetanud kakaoäri Tallinnas, Tatari 21, peab sinepitööstust Tallinnas, Kentmanni 4.
68. Helene Laur'i, kes peab toiduainetekauplust Tartus, Kalevi 66, uueks perekonnanimeks on „Verev“.
69. Aleksander Lepik jätkab äritegevust, avades Kudas pagariäri.
70. Filip Levartovski naha- ja saapakauplus asub Narvas, Peetri pl. 9 (enne Mustvee).
71. Liise Linsmann'i, kes peab Tallinnas, Malmi 2 toiduainetekauplust, uueks perekonnanimeks on „Liivaste“.
72. Alide Lipinskiy, kes peab toiduainete- ja piimakauplust Tallinn, Virve 1, uueks perekonnanimeks on „Lipro“.
73. Jenny Luiski, kes peab Orava v. segakauplust, uueks perekonnanimeks on „Kõlli“.
74. H. M. Lutz, Tallinn, Kullasepa 5, delikaatess- ja vorstiäri, ettevõtte ühes firma tarvitamise õigusega üle läinud Hellmuth Lutz'ule, vorstitööstus lõpetatud.
75. Elise Mauer lõpetanud elektro-mehaanika töökoja Tallinnas, Kasarmu 6; edasi peab samas toiduainetekauplust.
76. F. L. Mertens, karusnahkadeäri Tallinnas, Pikk 12 ja töökoda Mundi 3, täisosanik Friedrich Mertens ühinguist lahkunud, tema asemele täisosanikuks astunud Arnold zum Wald.
77. Josep Migdali kudumistööstus asub Tallinn, Volta 3 (enne Pärnu mnt. 109); bareti- ja kudumistööstus Tallinn, Tatari 21-a lõpetatud.
78. Heinrich Mikkeri kalasoolamistööstus asub Tallinn, Võrgu 19 (enne Võrgu 14).
79. Jüri Milberg'i, kes peab Tori v. pudukauplust, uueks perekonnanimeks on „Altkallas“.
80. Elfriede Mossi toiduainete- ja piimakauplus asub Tartu, Raekoja 85 (enne Narva 67).
81. P. Märten, Tallinn, Pallasti 19, toiduainetekauplus, ärip. Pector Märteni surma järele on ainuisiklikuks äripidajaks Anna-Rosalie Märten.
82. Anna Märtsen lõpetanud pansioni pidamise Pärnus, Lehe 3; peab pansioni Narva-Jõesuus, Vabaduse 35, firma all „Pansion „Mariza“ A. Märtsen“.
83. Jaan Möksi, kes peab toiduainetekauplust Tähtvere v., uueks perekonnanimeks on „Kase“.
84. August Mühlberg'i, kes peab toiduainetekauplust Tartus, Kindral Põdra 21, uueks perekonnanimeks on „Veskimäe“.
85. Aleksander Müllersoni, kes peab Kudina v., Rabiveres vesiveskit, uueks perekonnanimeks on „Maavere“.
86. Nõmme raudteejaama einelaud A. Nahkur-Kriitmann, Nõmme, ärip. August Nahkur-Kriitmanni surma järele ettevõtte üle läinud pärandustombule, kus hooldajaks on määratud Anna Nahkur-Kriitmann.
87. Juuli Neumann'i, kes peab piima- ja toiduainetekauplust Narvas, Pihkva 41, uueks perekonnanimeks on „Neelmaa“.
88. Hilda Nielanderi, kes peab toiduainetekauplust Tartus, Söögiturg 5, uueks perekonnanimeks on „Nurmisto“.

89. Andrei Niimeister'i pruugitud mööbli ja riiete ost-müük asub Tallinnas, Liivalaia 95—2 (enne Liivalaia 70—8).
90. Johannes Ohasavitööstus, Tallinn, Öle 27, ettevõtte üle läinud täisühingule, kus täis- osanikeks on Johan Oha ja August Sääg, osakap. Kr. 20.000.—. Firmaks on „Savitööstus „Kolle“ Oha ja Sääg“.
91. Alide Oper'i, kes peab Orava v. sega- kauplust, uueks perekonnanimeks on „Ojavee“.
92. Otto Oppi avanud kirjatarvete- ja tapee- diäri Tallinnas, Pärnu mnt. 96; toiduaine- te- ja piimakauplust peab Tallinnas, Vide- vilku 15.
93. Josephine Ormann'i, kes peab toiduai- netekauplust Kuremaa v., uueks perekonna- nimeks on „Päike“.
94. Albert Paliase talurahvatarvete-kauplus asub Haapsalus, Karja 25 (enne Vaba 1).
95. Eduard Palm jätkab äritegevust, avades toiduainete- ja piimakaupluse Tallinnas, Kopli 60.

(Järgneb)

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

7. septembril, 1937. a.

AKTIVA

PASSIVA

1. Kattevara:		
kuld: rahas ja kangides	34.211.611.55	
välisraha	16.908.279.69	
2. Vahetusraha	1.112.999.36	
3. Sisevekslid:		
kaubavekslid	9.980.610.68	
põllumajandusl.	2.382.114.21	
metsatööstusl.	71.200.20	12.433.925.09
4. Laenud:		
valitsusele	—	
teistele *)	9.149.858.53	
5. Kinnis- ja vallasvara	3.391.190.25	
6. Muud aktivad	19.644.856.86	
	<u>96.852.721.33</u>	

1. Põhikapital	5.000.000.—
2. Tagavarakapital	908.496.77
3. Jooksvad kohustused:	
a) pangatähed liikvel	43.931.516.—
b) jooksvad arved:	
valitsuse	27.254.435.80
pankade	7.123.485.89
teised	3.082.244.17
37.460.165.86	
4. Muud passivad	9.552.542.70
	<u>96.852.721.33</u>

Kattevara vahetuskord jooksvate kohustustega: 62,81%.

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 1.046.344.27.

JUHATUS

Toiduainete turg.

London. 10. IX 37.

Bacon, kaal 112 Ingl. naela	
liri	sh. 98/-—103/-
Daani	” 102/-
Hollandi	” 100/-
Eesti	” 96/-
Rootsi	” 100/-
Poola	” 96/-
Nisu, kaal — 496 Ingl. naela = 225 kg	
Northern Manitoba	sh. 50/-
Rosario Santa Fe	sh. —
Jahu, kaal — 140 Ingl. naela = 63,5 kg	
Good Canadian	sh. 19/9
Odrad, kaal—112 Ingl. naela = 50 kg	sh. 9/-
Kaerad, kaal — 112 Ingl. n. = 50 kg.	sh. 9/6
Linad, cif per tn.	
Livonian, Basis Risten	£ 87/-
Tows Soviet	sh. 83/-

Manchester.

Või. 10. IX 37.

Eesti	sh. 124/- — 126/-
Läti	” 124/- — 126/-
Soome	” 129/- — 131/-
Rootsi	” 129/- — 131/-
Daani	” 134/- — 137/-
Uus-Meremaa, finest	” 120/-
” first	” 117/-
Hamburg. 11. IX 37.	
Nisu.	
Sisemaa, 50 kg eest	
Manitoba, cif 100 kg eest term.	\$ 5.61
Hard Atlantic, cif 100 kg eest term.	” 5.79
Rukis 1000 kg eest	
La Plata, Hamburgis.	sh. —
” ” Amsterdamis	” —

Suhkur, cwt. (50 kg)		Riis, Burmah II	Rmk.	10.50
toores	sh. 6/4—6/6 ³ / ₄	Või, Berliinis,		
Belgia	—	Deutsche Markenbutter	Rmk.	—
Tšehhi	7/4 ¹ / ₂	Feine Molkereibutter	”	—
Poola	7/4 ¹ / ₂	Molkereibutter	”	—
Holland	7/6	Landbutter	”	—
		Kochbutter	”	—

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	30. VIII	31. VIII	1. IX	2. IX	3. IX	4. IX	6. IX	7. IX	8. IX	9. IX	10. IX
Frank	132.82	132.82	132.79	132.85	132.94	132.98	132.93	132.94	132.95	136.06	139.06
Dollar	4.9632	4.9677	4.9674	4.9622	4.9577	4.9587	4.9617	4.9557	4.9502	4.9480	4.9442
Rootsi kroon	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395
Daani kroon	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400
Norra kroon	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901
Saksa mark	12.357	12.365	12.360	12.357	12.355	12.357	12.362	12.352	12.338	12.337	12.322
Soome mark	226.12	226.12	226.16	226.18	226.15	226.15	226.15	226.15	226.15	226.12	226.12
Floriin	9.0031	9.0087	9.0043	8.9950	8.9856	9.9862	8.9943	8.9881	8.9843	8.9856	8.9931
Liira	94.32	94.40	94.39	94.27	94.23	94.23	94.25	94.17	94.07	94.05	93.97
Helveetsia fr.	21.632	21.637	21.627	21.602	21.583	21.585	21.602	21.578	21.556	21.547	21.527
Tšehhosl. kr.	142.18	142.31	142.31	142.18	142.—	142.—	142.—	141.87	141.81	141.75	141.75
Belga	29.427	29.487	29.482	29.463	29.427	29.420	29.417	29.377	29.347	29.350	29.370
Peseeta	47.550	47.550	47.600	47.500	47.600	47.600	47.500	47.500	47.350	47.350	47.350
Silling	26.37	26.37	26.31	26.31	26.31	26.25	26.25	26.25	26.25	26.25	26.18
Slott	26.37	26.31	26.28	26.28	26.28	26.25	26.25	26.25	26.21	26.21	26.18
Pengo	25.12	25.12	25.12	25.12	25.12	25.12	25.12	25.12	25.12	25.—	25.—
Latt	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25
Eesti kroon.	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25
Litt	29.50	29.50	29.50	29.50	29.50	29.50	29.50	29.50	29.50	29.50	29.50
Tšerv	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Höbe p/unts	19 ³ / ₈	19 ³ / ₄	19 ³ / ₄	19 ³ / ₁	19 ¹³ / ₁₆	19 ⁷ / ₃	19 ¹³ / ₁₆	19 ¹⁵ / ₁₆	19 ¹⁵ / ₁₆	19 ¹⁵ / ₁₆	19 ¹⁵ / ₁₆
Kuld p/unts	—	130 sh. 11 d.	140 sh. 1/2 d.	140 sh. 1/2 d.	140 sh. 3 d.	140 sh. 2 1/2 d. 175/-	140 sh. 3 d.	140 sh. 3 d.	140 sh. 5 1/2 d.	140 sh. 4 d.	140 sh. 7 1/2 d.
Plaat. p/unts	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

	B E R L I I N										
	28. VIII	30. VIII	31. VIII	2. IX	3. IX	4. IX	6. IX	7. IX	8. IX	9. IX	10. IX
Naelsterling.	12.385	12.375	12.39	—	12.365	12.37	12.37	12.37	12.35	12.36	12.335
Frank	9.32	9.315	9.325	9.315	9.305	9.305	9.305	9.305	9.290	9.29	8.810
Dollar	2.493	2.494	2.493	—	2.494	2.494	2.495	2.495	2.495	2.495	2.495
Rootsi kroon	63.85	63.79	63.87	—	63.74	63.74	63.76	63.76	63.66	63.71	63.58
Daani kroon	55.29	55.25	55.31	—	55.20	55.20	55.22	55.22	55.14	55.18	55.07
Norra kroon	62.23	62.18	62.26	—	62.13	62.15	62.15	62.15	62.06	62.10	61.98
Soome mark	5.48	5.475	5.48	—	5.47	5.47	5.47	5.47	5.46	5.465	5.455
Floriin	137.40	137.42	137.46	137.50	137.56	137.61	137.63	137.60	137.48	137.49	137.13
Liira	13.10	13.10	13.10	—	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10
Helveetsia fr.	57.21	57.21	57.21	57.27	57.25	57.26	57.26	57.26	57.26	57.31	57.31
Belga	41.98	42.04	42.04	41.98	42.—	42.04	42.04	42.08	42.14	42.08	42.—
Latt	49.05	49.05	49.05	49.05	49.05	49.05	49.05	49.05	49.05	49.05	49.05
Eesti kr.	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—
Litt	41.98	41.95	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekiri ja hinnad (en gros).

	Kroonid.			Kroonid	
J. Puhk ja Pojad suurveski saadused:			„Granular“	100 kg.	37.—
Nisupütl (hinnad on arvatud ühes valge puuvillase kotiga):			Poolisõre	”	44.—
„Sampo“	100 kg.	30.—	Sõre	”	44.—
„Kungla“	”	34.—	Manna	”	44.—
„Kalev“	”	37.—	Rukkiyahju	100 kg.	17.50—18.50
„Eesti parem“	”	43.—	Rukkipütl	”	26.—
			Nisujahu, pehme — sõre	”	30.00—44.00
			Kaerahelbed	”	35.—

	Kroonid	60—72 kg	I sort	II sort	III sort	IV sort
Värvid, nigros., vees sulav, välism. 1 kg.	7.00		1.00	0.95		
„ tsinkvalge, välism.	0.62—0.65	55,5—59 „	0.95	0.91	Siseturu hinnad	
„ tinavalge, „	0.88—0.92	72,5—75 „				
„ ooker, „	0.16—0.29	75,5—80 „	0.91	0.87		
Vätisained: Superfosf. Ingl. 18/20% kott	—					
Superfosfaat Holl.	5.35	Kanamunad. 31. VIII 37.	Tendents: kindel.			
„ Vene	5.05	1 kg eksportmune koos juuremaksuga hinnad fr.	kogumispunkt Kr. 0.90.			
„ „ lahtiselt, fr. piir 100 kg.	4.45	üle 60 gr. raskuste munade juures Kr.	kümme			
Segafosfaat 22/23%	4.35	50—60 gr. „ „ „ „	„			
Eesti fosforiit 25/27%	3.25	1 kg siseturu mune Kr. 0.60, mis vastab:	„			
Kaalisool 40%	11.55	Siseturu m. 50—60 gr. rask. juures „	„			
Salpeeter, tshiili 16% (terakujul.)	—	alla 50 „ „ „ „	„			
Väävelhapu ammonium 20,6%	—					
Paber, rotatsiooni 100 kg.	23.20	Piim. 6. IX 37.				
Taement,		Noteerimise komisjon noteeris talupidajate poolt	müüdava piima hinnaks Tallinnas ühe liitri eest:			
Portland, Kunda, pütt 170 kg, fr. Rakvere	5.85	I valiku rõõskpiim lahtistes nõudes				
paberkottides	5.15	kauplustele müties	11	s. ltr.		
Kriit, toores 100 kg.	4.15—4.40	I valiku rõõskpiim lahtistes nõudes				
„ pestud	4.25—4.40	piimatööstustele müties	10	„		
Kivitõrv	14.00—24.—	II valiku rõõskpiim lahtistes nõudes				
Puutõrv	18.—	kauplustele müties	9	„		
Lubi	2.20	II valiku rõõskpiim lahtistes nõudes				
Kips, tükikides, fr. v. Irboska	1000 kg. 30.00	piimatööstustele müties	8	„		
„ krohvimise, fr. v. Tallinn	38.00					
Telliskivi, I s., fr. Tallinn	1000 tk. 46.00—48.00	Juust. 30. IX 37. — Tendents: kindel.				
Silikaat, I s., fr. vabrik	42.00	Juustu hinnaks noteeritakse ilma riikliku juure-	maksuta fr. Tallinn Šveitsi juustu eest			
Tulitikud, originaalkast (5000		Siseturu juust				
toosi) kast	125.—	sort 12 A 110 senti kg. Šveitsi	125.—			
Tallanahk, Eesti nahast 1 kg.	2.30—2.60	„ 11 A 105 „ „ Hollandi	100.—			
Tallanahk, Ameerika, I s.	2.60—2.90	„ 12 B 102 „ „ Backstein	100.—			
Metsamaterjalide hinnad fr. laduplats Tallinn.		„ 11 B 98 „ „ Konserv.	130.—			
Palgid: kuusk ja mänd . . . thm. kr.	19.00—21.—	Aiasaadused. 3. IX 37.				
Kapp-palgid	—	Sibulad: ekspordikõlv. fr. kogumisp. 13—14 s. kg.				
Pakud, kuusk r.-m. „	9.00—10.—	Tendents: rahulik				
„ mänd „ „	8.50—9.50	Õunad: ekspordikõlvul. fr. Tallinn 23—25 s. kg.				
Paberipuud „ „	7.50—8.50	Tendents: äraootav.				
Toepuud „ „	—	Jõhvikad: ekspordikõlv. fr. kogumisp.,				
Pakud: kask thm. „	20.00—28.—	pakkimiskuludeta	15 s. kg.			
„ lepp, I sort „ „	32.—	Tendents: püsiv.				
„ „ II sort „ „	20.—	Pohlalad: ekspordikõlvul. fr. Tallinn	19 s. kg.			
„ haab I „ „ „	35.—	Tendents: kõikuv.				
„ „ II „ „ „	25.—					
Prussid „ „	35.00—37.00					
Saetud materjal, plangud + 25% laudu:						
„ kuusk u/s „ „	47.—	Lina	Prahid.			
„ „ IV sort. „ „	43.—	Tallinn — Stettin 1000 kg. Rmk.	14.25			
„ mänd u/s „ „	48.—	„ — Gent 1016 sh.	32/6			
„ „ IV s „ „	44.—	„ — Dundee „	40/—			
Kastilaud „ „	64.—	Puumaterjalid.	Standard			
Krohvilistud „ „	29.00—34.00	Tallinn—London „ sh.	50/—			
Liprid 25 cm × 25 cm × 272 cm tk. „	—	„ — Hull „ „	60/—			
„ 15 „ × 25 „ × 270 „ „ „	3.—	„ — Southampton „ „	62/6			
Tendents: tõusev.		„ — Manchester „ „	67/6			
Lambavill 15. VIII 36. a.		„ — Grangemouth „ „	50/—			
„ I sort 1 kg Kr.	3.55	„ — Belfast „ „	60/—			
„ II „ „ „	2.80	„ — Dundee „ „	52/—			
„ III „ „ „	2.05	„ — Antwerpen „ „	47/6			
Puu vill, Liverpooli bõrs.		„ — Gent „ „	47/6			
American Fully Middling inglise nael (lbs) eest ingl.		„ — Rotterdam „ „	45/—			
pennides (d) loko 5.55; okt. 5.33; dets.		„ — Amsterdam „ „	50/—			
5.35; jaan. 5.38; märts. 5.43; mai 5.47.						
Või. — Tendents: kindel		Segakaup.				
I sort 1 kg Kr. 1.77, mis tulnud sisse 30. VIII—5. IX 37.		Tallinn — Stettin 1000 kg Rmk.	18.00—30.—			
Lambaliha. 8. IX 37. Eksporditava värskelambaliha hind Tall. tapamaj. headuse järgi 75—80 s. kg.		„ — London 1016 kg sh.	17.00—45.—			
Peekonsigade nädalahinnad Tallinnas 3. IX. 37. a.		„ — Stokholm 1000 kg Rkr.	11.00—30.—			
Peekonsigade tapakaalud:		„ — Stettin, või, tünn Rmk.	1.50			
		„ — London 1016 kg sh.	2/6			

Väärtpaberite kursid

Tallinna börsil 31. VIII 1937. a.

Väärtpaberid	Nomin- väärt	Viimane divid.	Tehtud	Ostjad	Müüjad
Kroonides					
1927. a. 7% E. V. välisl. \$	1000	—	—	3650	3750
” ” ” ” ” £	100	—	—	1780	1830
Riigik. pantk. võõrandat. maade eest tasu maksm. s. A. B. C. (55 a.) 2.66% Majandusmin. rahandusosakonna pantkirjad: seeria D. (20 a.) 2.66%	100	—	—	66	—
” E. (20 a.) 2.66%	100	—	—	57	—
” F. (9 a.) 2.66%	100	—	—	60	—
Pikalaenu Panga: pantlehed (20 a.) 6%	1000	—	—	1000	—
võlak. (20 a.) 5%	5000	—	—	5000	—
” (5 a.) 5%	5000	—	—	5000	—
” (5 a.) 4 1/2%	5000	—	—	5000	—
” (5 a.) 4%	5000	—	—	5000	—
4% Asunduskapit. võlakirj.	100	—	—	90	—
4% asundusk. võlakirj., mis antud E. Maap. poolt Krediitasut. nende nõudm. ümberlaenustamisel . . .	100	—	—	—	100
6% E. Hüpot. Panga pantl.	100	—	90	90	91
5% E. Maakrediits. pantl.	100	—	—	96	97
5% T. Immoobilp. pantl. rbl.	100	—	—	3	3.25
4 1/2% E. Maap. pantl. (7. s.)	100	—	—	100	—
4 1/2% ” ” ” (8. s.)	100	—	—	100	—
4 1/2% ” ” ” (9. s.)	100	—	—	100	—
Aktsiad:					
Eesti Pank	50	8%	—	63	66
Krediit Pank	50	5%	—	—	—
Pärnu Krediit Pank	50	3%	—	—	—
Tartu Tööstuse Pank, a/s.	50	4%	—	—	—
Balti Puuvilla ketr. ja kud. vabr. a/s	50	2 1/2%	—	—	—
Eesti elektrimasin. ehituse a.-s., end. „Volta“	100	8%	—	—	—
„Eesti Union“ kindl. a/s.	50	6%	—	—	—
„Ephag“ Eestim. rohu- ja apteegikraub. ühing	100	8%	—	—	—
Eestimaa trükikoda a/s.	50	—	—	—	—
„Ilmarine“ a/s.	100	—	—	—	—
„Fr. Krull“ a/s.	50	—	—	—	—
„Hansa“ kinnit. a/s.	50	20%	—	—	—
„Kinnisvara“ o/üh.	50	—	—	—	—
„Kütte Jõud“ a/s.	100	—	—	—	—
„Majaomanik“ kinnisvarade kasut. o/ü.	50	—	—	—	—
„Massoprodukt“ a/s.	50	—	—	—	—
„Mootor“ o/ü.	50	6%	—	—	—
Narva Kirjastusühisus	50	—	—	—	—
Piirit. puhast. vabr. o/üh.	500	—	—	—	—
„Polaris“ Eesti kindl. a/s.	50	12%	—	—	—
„Port-Kunda“ a/s.	50	6%	—	—	—
Põhja kindlustuse a/s.	50	6%	—	—	—
Saku õlletehas a/s.	50	—	—	—	—
G. Siegel a/s.	50	7%	—	—	—
Sindi Tekstiilvabrikute üh.	50	—	—	—	—
Türi Pab. ja Puup.-v. a/s.	50	—	—	—	—
„Ühiselu“ a/s.	50	—	—	—	—
O/ü. „Tarlon“	50	—	—	—	—
Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufakt. o/ü.	5000	1%	—	—	—
„Eesti Kiviõli“ a/ü. 1922. ja 1936. a.	50	—	—	—	—
O/ü. Raadio-Elektrotehn. Tehas „Ret“	100	10%	—	—	—

Tallinna fondibörsi

kursisedel.

		6. IX 1937	7. IX 1937	8. IX 1937	9. IX 1937	10. IX 1937	11. IX 1937
New-York dollar	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	3.63	3.63	3.64	3.64	3.64	3.65
	M.	3.70	3.70	3.71	3.71	3.71	3.72
London 1 naelsterl.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	18.11	18.11	18.11	18.11	18.11	18.11
	M.	18.35	18.35	18.35	18.35	18.35	18.35
Berliin (clearing) 100 s. riigim.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	145.00	145.00	145.00	145.00	145.00	145.00
	M.	148.50	148.50	148.50	148.50	148.50	148.50
Helsingi 100 soome m.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	7.98	7.98	7.98	7.98	7.98	7.98
	M.	8.10	8.10	8.10	8.10	8.10	8.10
Stokholm 100 rootsi kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	93.40	93.40	93.40	93.40	93.40	93.40
	M.	94.60	94.60	94.60	94.60	94.60	94.60
Kopenh. 100 daani kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	80.85	80.85	80.85	80.85	80.85	80.85
	M.	82.05	82.05	82.05	82.05	82.05	82.05
Oslo 100 norra kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	90.95	90.95	90.95	90.95	90.95	90.95
	M.	92.15	92.15	92.15	92.15	92.15	92.15
Pariis 100 prants. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	13.57	13.58	13.57	13.58	—	—
	M.	13.82	13.83	13.82	13.83	13.70	13.50
Amsterd. 100 floriini	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	200.95	200.75	200.95	201.—	200.95	200.85
	M.	204.45	204.25	204.45	204.50	204.45	204.35
Riia 100 latti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	71.40	71.40	71.40	71.40	71.40	71.40
	M.	72.50	72.50	72.50	72.50	72.50	72.50
Zürich 100 helv. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	83.65	83.60	83.70	83.80	83.80	83.90
	M.	85.05	85.00	85.10	85.20	85.20	85.30
Brüssel 100 belgat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	61.35	61.35	61.45	61.50	61.50	61.45
	M.	62.35	62.35	62.45	62.50	62.50	62.45
Milaano 100 liirat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	19.15	19.15	19.17	19.19	19.20	19.21
	M.	19.50	19.50	19.52	19.54	19.55	19.56
Praha 100 tšehh. kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	12.72	12.72	12.73	12.73	12.74	12.74
	M.	12.94	12.94	12.95	12.95	12.96	12.96
Viin 100 austr. sh.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	68.40	68.40	68.40	68.45	68.45	68.45
	M.	70.10	70.10	70.10	70.15	70.15	70.15
Budapest 100 pengot	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	—	—	—	—	—
	M.	—	—	—	—	—	—
Varssav 100 slotti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	68.80	68.80	68.80	68.85	68.85	68.85
	M.	70.50	70.50	70.50	70.55	70.55	70.55
Kaunas 100 litti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	61.00	61.00	61.00	61.20	61.20	61.20
	M.	62.50	62.50	62.50	62.70	62.70	62.70
Danzig 100 guld-nat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	68.80	68.80	68.80	68.85	68.85	68.85
	M.	70.50	70.50	70.50	70.55	70.55	70.55
Madrid	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	—	—	—	—	—
	M.	—	—	—	—	—	—

KEELTEKURSUSED

Algavad esmasp., 20. sept., kell 18.00

INGLISE, SAKSA, VENE ja PRANTSUSE KEEL

Grupid algajaile ja edasijõudnuile. Parimad õppejõud, väikesed grupid. Kiire keele äraõppimine.

Erikursus — kestvus 3 kuud.

„1000 sõna inglise keelt“

ära õppida kolme kuuga võimaldab ainult NMKU haridusosakonna poolt korraldataval erikursusel „1000 sõna inglise keelt“ tarvitavat õppemeetod. Avatakse kolm kursust:

ESIMESED 1000 SÕNA INGLISE KEELT
THE SECOND 1000 ENGLISH WORDS
THE THIRD 1000 ENGLISH WORDS

Osates 1000 kõige enam tarvitavat inglise keele sõna võtte rahuldavalt kõnelda igapäevast inglise keelt ja lugeda inglise kirjandust.

RAAMATUPIDAMINE

Võetakse läbi tegelik raamatupidamine ühes kõigi tehingutega. Eriline rõhk on pandud praktilisele osale, mis on tarviline igapäevases elus. — Lõpetajaile diplomid. — Algus 22. septembril kell 6 õhtul.

KIIRKIRJAKURSUS

Kiirkirja äraõppimine lihtsa ja Eesti keelele kõige kohasema süsteemi järele, mille aluseks on Stolze-Schrey süsteem. Praktiline õppeviis. Algus 21. septembril kell 8 õhtul.

RAADIOTELEGRAFIKURSIID JA RAADIOAMATOORIDE KURSUS.

Kursus valmistab ette raadiotelegrafisti ja raadioamatööri kutse saamiseks postivalitsuselt, vastavalt Eestis maksvale eriteadlasele. Õpetavad Eesti parimad raadioeriteadlased-insenerid.

Algus oktoobrikuus.

LÕHKEAINETE

KASUTAMISE KURSUS

tehnikas, põllumajanduses ja kultuuritöös. Erikursus uue elukutse või kõrvalteenistuse saamiseks. Kursus valmistab eriteadlasi lõhkeainete käsitamises. Lõpetajaile diplomid. Algus oktoobrikuus.

Lähemaid teateid ja registreerimine ühingu büroos, Lai 1, Tallinn, tel. 437-15, äripäeviti kella 9.00—21.00.

Tutvuge õppekavade ja tingimustega!

ÖÖLOKAAL DANCING PARIS

Müüriavahe 2.

1. Uus septembrikuu eeskava

Viinist saabunud šarmantsed välismaa tantsitarid

„Duo Devill“

Rahvusvaheline tantsijate paar.

2. Linda Laino ja Paul Kalde

oma temperamentsete tantsudega.

Külastuste hea tuju eest hoolitseb
hra Paul Kalde.

P. s.

LÕUNAD 1—6.

INGLISE MAGASIN

H. GUTKIN

soovib odavate hindadega suurimas valikus

KODU- JA VALISMAA

RIIDEKAUPU

igasuguses headuses ja erimustrites

TALLINN,

Viru tän. 4, telefon 436-46

Väljaandja Kaubandus-tööstuskoda.

Tallinna Eesti Kirjastus-Uhisuse trükikoda, Pikk t. 2. 1937.

Vastutav toimetaja H. ANTO.